

ПРОГРАМ УНАПРЕЂЕЊА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ОПШТИНИ БАЧ

за период од 2026. до 2028. године

САДРЖАЈ

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

1. УВОД

Реформа система социјалне заштите у Републици Србији започела је 2003. године и резултирала је доношењем Закона о социјалној заштити („Сл. гласник РС”, број 24/11) и бројних подзаконских аката, који су за циљ имали допринос успостављању система социјалне заштите заснованом на развоју услуга у заједници, континуираном унапређењу квалитета услуга, перманентном усавршавању запослених и плурализму пружалаца услуга социјалне заштите.

Правни основ за доношење Програма унапређења социјалне заштите у општини Бач за период од 2026. до 2028. године налази се, најпре, у члану 38. Закона о планском систему Републике Србије („Сл. гласник РС”, број 30/18), којим је прописано да документе јавних политика које доносе јединице локалне самоуправе (у даљем тексту: ЈЛС) усваја локална скупштина, осим ако другачије није прописано посебним законом. Даље, чланом 20. Закона о социјалној заштити прописана је обавеза јединица локалне самоуправе да утврде мере и активности за подстицај и развој постојећих и нових услуга социјалне заштите, управо кроз доношење програма унапређења социјалне заштите од стране надлежног органа ЈЛС.

Општина Бач до сада није имала плански документ у области развоја услуга социјалне заштите. Имајући у виду бројне изазове који су током последње деценије погодили нашу земљу, попут, светске економске кризе, пандемије КОВИД-19, климатских промена праћених екстремним временским приликама као што су поплаве или суше, те демографских промена оличених у ниској стопи наталитета, економским миграцијама и старењу становништва, све ово је наметнуло потребу за доношењем документа јавне политике којим ће општина Бач брижљиво планирати снажнији локални систем социјалне заштите и развој нових услуга у овој области. Глобални изазови остављају најтеже последице управо на сиромашне и осетљиве категорије становника – особе за инвалидитетом (у даљем тексту: ОСИ), старе, децу без родитељског старања, жртве насиља итд. те брига локалне заједнице мора бити усмерена на адекватну помоћ и подршку овим категоријама у превазилажењу недаћа, али и на њихово оснаживање за укључивање у редовне друштвене токове.

Захваљујући пројекту "Укључи и мене – унапређење локалних услуга и политика у области социјалне заштите", који спроводе општина Бач и Центар за социјални рад Бач у оквиру програма "Подршка одрживим услугама социјалне заштите у заједници и политикама укључивања на локалном нивоу", општина Бач ће унапредити локални правни оквир за развој услуга социјалне заштите заснованих на реалним потребама и расположивим локалним ресурсима. Једна од кључних пројектних активности јесте израда и усвајање Програма унапређења социјалне заштите. Пројекат финансира Европска унија из средстава за ИПА 2020, а надлежно министарство за реализацију програма је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, док је Стална конференција градова и општина (СКГО) задужена за имплементацију програма.

Председница општине Бач је 14.03.2025. године донела решење о формирању Радне групе за израду програма унапређења социјалне заштите за период 2026 – 2028. година, у чији састав су ушли следећи чланови:

- Ненад Ковач, руководилац Одељења за друштвене делатности ОУ Бач - председник радне групе,
- Јелена Ковачевић, руководилац Одељења за привреду, пољопривреду и економски развој,
- Анна Гутеша, руководилац Одељења за финансије и буџет,
- Никола Бањац, сарадник у канцеларији за ЛЕР,
- Наташа Будић, испред Интерресорне комисије,
- Татјана Бућан, лекар у Дому здравља Бач,
- Оливера Јелић, секретар ОО Црвеног крста Бач,
- Ален Фелтан, директор ЦСР у општини Бач,
- Марија Босанчић, правник у ЦСР Бач,
- Јована Момчиловић, психолог у ЦСР Бач,
- Гордана Бјелајац, председница Удружења КЕК „Искон“,
- Станислава Роквић, испред Едукативног центра „Полетарац“,
- Маја Богдан, породични асистент у пројекту подршке сакупљачима отпада.

Такође, Центар за равномерни регионални развој – ЦенТриР из Београда је пружио стручну и техничку подршку формираној радној групи у изради анализе стања и нацрта Програма унапређења социјалне заштите, узимајући у обзир методологију коју је развила СКГО за припрему ове врсте докумената јавне политике.¹

Припрема Програма обухватала је више фаза стратешког планирања, као и одржавање већег броја радионица и догађаја током којих је радна група израђивала поједине делове овог документа, укључујући: 1) припрему анализе стања са SWOT анализом, 2) дефинисање општег циља, посебних циљева и мера са показатељима за мерење учинка, 3) припрему акционог плана којим су утврђене активности, носиоци, партнери, процењена вредност, извори финансирања и показатељи резултата и 4) одржавање јавне расправе о нацрту документа. За израду анализе стања коришћени су налази *Извештаја о резултатима спроведеног мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите и процена капацитета ресурса пружаоца услуга на територији општине Бач*. Само мапирање подразумевало је анкетирање: грађана, корисника права и услуга социјалне заштите, као и пружалаца услуга на територији општине Бач, али и спровођење две фокус групе, чиме су у процес стратешког планирања од самог почетка укључене консултације са свим заинтересованим странама као интегрални део процеса планирања.

¹ Предлог форме Програма унапређења социјалне заштите у општини/граду и приступа за израду овог документа јавне политике локалних самоуправа, настао је за потребе пружања стручне подршке градовима и општинама у оквиру Пројекта „Подршка одрживим услугама социјалне заштите у заједници и политикама укључивања на локалном нивоу“, који финансира Европска унија у оквиру програма ИПА 2020.

2. ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ И ПРАВНИ ОКВИР У ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

2.1 Међународни правни оквир

На међународном плану најважнији документ за развој услуга социјалне заштите у заједници представља Конвенција о правима особа са инвалидитетом Уједињених нација и њен Опциони протокол, усвојена 2006. године. Ова Конвенција је правно обавезујућа за све земље чланице Уједињених нација након њеног потврђивања у националним парламентима, што је Република Србија урадила 2009. год.²

Европски систем заштите људских права укључује велики број обавезујућих и необавезујућих аката и механизма значајних за остваривање права на живот и интеграцију у заједници, усвојених од стране Савета Европе и институција Европске уније, међу којима су посебно важни:

- 1) Конвенција за заштиту људских права и основних слобода Савета Европе,³
- 2) Конвенција за превенцију тортуре и нељудског и деградирајућег поступања и кажњавања,⁴
- 3) Европска социјална повеља⁵ (Препорука 10 (2004) Комитета министара Савета Европе државама чланицама о заштити људских права и достојанства особа са менталним сметњама и експанаторни меморандум; Препорука 1235 (1994) Парламентарне скупштине Савета Европе о психијатрији и људским правима; Препорука 83 Комитета министара Савета Европе државама чланицама у вези са правном заштитом особа са менталним сметњама, које су недобровољно смештене у установе као пацијенти),
- 4) Повеља Европске уније о основним правима,⁶
- 5) Хелсиншка декларација о менталном здрављу за Европу,⁷
- 6) Заједничке европске смернице за прелаз с институционалне неге на услуге подршке за живот у заједници итд.⁸

2.2 Национални правни и плански оквир

Република Србија је до сада усвојила велики број стратешких докумената значајних за даљи развој система социјалне заштите, диверзификацију социјалних

² Скупштина Републике Србије је Конвенцију и Опциони протокол потврдила 2009. године („Сл. гласник РС”, број 42/09)

³ https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

⁴ <https://rm.coe.int/16806dbaa3>

⁵ <https://rm.coe.int/168007cf93>

⁶ https://ravnopravnost.gov.rs/wp-content/uploads/2012/11/images_files/Povelja%20Evropske%20unije%20o%20osnovnim%20pravima.pdf

⁷ <https://npm.ombudsman.org.rs/attachments/Helsinska%20deklaracija%20o%20mentalnom%20zdravlju%20za%20Evropu.pdf>

⁸ <https://deinstitutionalisationdotcom.files.wordpress.com/2017/07/guidelines-final-english.pdf>

услуга и процес деинституционализације. Међу њима су од посебне важности следећи документи:

- 1) Акциони план за Поглавље 23, одељак „Основна права”,
- 2) Програм реформи политике запошљавања и социјалне политике у процесу приступања Европској унији (2016 - 2017) и извештај о његовој примени,
- 3) Стратегија развоја социјалне заштите,
- 4) Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022 – 2026. године,
- 5) Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године и припадајући Акциони план,
- 6) Стратегија развоја заштите менталног здравља,
- 7) Програм о заштити менталног здравља у Републици Србији за период 2019-2026. године,
- 8) Стратегија превенције и заштите од дискриминације и Акциони план за примену Стратегије за период од 2014. до 2018. године,
- 9) Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља за период од 2020. до 2023. године.

Закон о социјалној заштити⁹ је експлицитно утврдио обавезу ЈЛС да, при доношењу програма унапређења социјалне заштите на локалном нивоу, морају водити рачуна о њиховој усклађености са националном стратегијом у овој области. Референтну стратегију представља **Стратегија деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници за период 2022 – 2026. године**, која у више наврата наглашава обим и значај надлежности локалних самоуправа у области социјалне заштите, као и њихову одговорност за решавање бројних препознатих системских проблема у овој области на локалном нивоу. Тако Стратегија наводи да услуге социјалне заштите у заједници не прате потребе корисника, те да нису у довољној мери развијене - по броју, садржају, обухвату корисника и територијалном обухвату. Као разлози таквог стања препознају се нестабилни извори финансирања, као и недовољно разумевање локалних самоуправа за неопходност развоја услуга социјалне заштите. Национална стратегија је из своје перспективе дефинисала жељене циљеве и стратешке мере које је потребно реализовати да би се тренутно стање поправило, док би из перспективе локалног нивоа власти програми унапређења социјалне заштите требало да представљају адекватан одговор којим ће се ова национална јавна политика операционализовати у конкретној општини тј. граду, односно на регионалном нивоу кроз међуопштинску сарадњу ЈЛС у области социјалне заштите.

Поред Закона о социјалној заштити, правни оквир у овој области чини већи број законских аката, међу којима су: Закон о потврђивању Конвенције о правима особа са инвалидитетом,¹⁰ Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са

⁹ Члан 20.

¹⁰ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_potvrdivanju_konvencije_o_pravima_osoba_sa_invaliditetom.html

инвалидитетом,¹¹ Породични закон,¹² Закон о финансијској подршци породици са децом,¹³ Закон о забрани дискриминације,¹⁴ Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом,¹⁵ Закон о пензијском и инвалидском осигурању,¹⁶ Закон о здравственој заштити,¹⁷ Закон о здравственом осигурању,¹⁸ Закон о социјалном предузетништву,¹⁹ Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености,²⁰ Закон о заштити лица са менталним сметњама,²¹ Закон о становању и одржавању зграда,²² као и бројни пратећи подзаконски акти.

2.3 Локални стратешки и правни оквир

Општина Бач до сада није стратешки промишљала нити планирала обезбеђивање и пружање услуга социјалне заштите из своје надлежности, те тако до сада није усвојила ниједан стратешки, односно плански документ у овој области. Одређена стратешка усмерења локалне самоуправе се ипак могу пронаћи у важећим планским документима вишег степена општости, пре свега, у Плану развоја општине Бач 2022 – 2028.

Табела 1: Циљ и мере који се односе на социјалну заштиту из Плана развоја Општине Бач 2022 – 2028.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3: ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ – ДОСТУПНЕ И КВАЛИТЕТНЕ УСЛУГЕ ЗА СВЕ ГРАЂАНЕ

ЦИЉ	МЕРА
Приоритетни циљ 10. Повећање доступности и квалитета социјалних услуга у локалној заједници	10.1 Увођење нових социјалних услуга на основу локалних потреба 10.2 Унапређење капацитета рада Центра за социјални рад у Бачу

Планом развоја Општине Бач до 2028. године је планирано увођење нових социјалних услуга на основу локалних потреба (*приоритетни циљ 10, мера 10.1*) што, пре свега, подразумева континуирани наставак пружања постојеће услуге лични пратилац детета и увођење нових услуга међу којима се налазе: помоћ у кући за старе и ОСИ, дневни боравак за децу са посебним потребама и породично саветовалиште.

¹¹ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_profesionalnoj_rehabilitaciji_i_zaposljavanju_osoba_sa_invaliditetom.html

¹² https://www.paragraf.rs/propisi/porodicni_zakon.html

¹³ <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-finansijskoj-podrsци-porodici-sa-decom.html>

¹⁴ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zabrani_diskriminacije.html

¹⁵ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_sprecavanju_diskriminacije_osoba_sa_invaliditetom.html

¹⁶ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_penzijskom_i_invalidskom_osiguranju.html

¹⁷ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zdravstvenoj_zastiti.html

¹⁸ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zdravstvenom_osiguranju.html

¹⁹ <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-socijalnom-preduzetnistvu.html>

²⁰ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zaposljavanju_i_osiguranju_za_slucaj_nezaposlenosti.html

²¹ <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-zastiti-lica-sa-mentalnim-smetnjama.html>

²² https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_stanovanju_i_odrzavanju_zgrada.html

Такође, кровним планским документом је предвиђено и јачање капацитета Центра за социјални рад у Бачу (у даљем тексту: ЦСР) у смислу израде недостајућих нормативних аката, набавке рачунарске опреме, информатичке обуке запослених, као и обезбеђивање континуиране ИТ подршке у раду ЦСР и ангажовање возача. Међутим, Средњерочни план општине Бач 2023 – 2025. није даље операционализовао ниједну од ових предвиђених мера у области социјалне заштите.

Табела 2: Циљеви и мере који се односе на социјалну заштиту из Локалног акционог плана за родну равноправност Општине Бач за период 2023 – 2025.

ОПШТИ ЦИЉ 2: ПОВЕЋАЊЕ НИВОА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ЖЕНА ИЗ РАЊИВИХ ГРУПА	
ЦИЉ	МЕРА
ПОСЕБАН ЦИЉ 2.1 Развивање услуга социјалне заштите из надлежности општине Бач које недостају као подршка рањивим групама: старије жене са села, жене са инвалидитетом, жене из сиромашних породица, самохране мајке, жртве насиља, жене преоптерећене самосталном бригом о немоћним члановима домаћинства	Мера 2.1.1. Омогућавање доступности услуга социјалне заштите женама које припадају рањивим група
ПОСЕБАН ЦИЉ 2.2 Побољшање система за сузбијање насиља над женама и заштиту жена које су претрпеле насиље	Мера 2.2.1. Јачање капацитета институција надлежних за сузбијање и процесуирање насиља над женама и развој програма подршке жртвама

Локалним акционим планом за родну равноправност Општине Бач за период 2023 – 2025. предвиђено је повећање нивоа социјалне заштите жена из рањивих група, међу којима су посебно препознате старије жене са села, жене са инвалидитетом, жене из сиромашних породица, самохране мајке, жртве насиља и жене преоптерећене самосталном бригом о немоћним члановима домаћинства. Овај документ предвиђа развивање услуга социјалне заштите које недостају као подршка женама из рањивих група (посебан циљ 2.1), као и побољшање система за сузбијање насиља над женама (посебан циљ 2.2), кроз јачање капацитета запослених у институцијама надлежним за сузбијање и процесуирање насиља и развој програма подршке жртвама насиља.

Табела 3: Циљеви и мере који се односе на социјалну заштиту из Плана јавног здравља Општине Бач 2022 – 2026.

ЦИЉ	МЕРА
ПОСЕБАН ЦИЉ 1 - Унапређење физичког, менталног и социјалног здравља становништва општине Бач	Мера 1.2. Праћење здравственог стања становништва у свим животним добрима, посебно осетљивих друштвених група и утврђивање приоритета за промоцију здравља и превенцију болести Мера 1.3. Мапирање фактора ризика по здравље опште популације и осетљивих популационих група на нивоу ЈЛС Мера 1.4. Унапређење интегрисаних међусекторских услуга

ПОСЕБАН ЦИЉ 5 - Унапређење организације и функционисања здравственог система (Унапређење доступности, ефикасности и квалитета здравствене заштите)

Мера 5.2. Унапређивање свеобухватне доступности и приступачности здравствене службе за осетљиве популационе групе (деца, жене, стари, особе са инвалидитетом, жртве трговине људима, мигранти, Роми, интерно расељана лица, бивши осуђеници и др.)

Још један секторски плански документ – План јавног здравља Општине Бач 2022 – 2026. предвиђа мере које се односе на осетљиве друштвене групе. Тако овај документ предвиђа праћење здравственог стања осетљивих друштвених група (*мера 1.2*), мапирање фактора ризика по њихово здравље (*мера 1.3*) и унапређење интегрисаних међусекторских услуга (*мера 1.4*). Управо ова последња мера подразумева развој интегрисаних социо-здравствених мултифункционалних услуга за осетљиве друштвене групе (деца, старији, ОСИ, особе са сметњама у развоју и менталним сметњама итд.), као и спровођење протокола о међусекторској сарадњи у вези са поступањем као одговору на насиље, злостављање и занемаривање (породично, у школама, родно засновано, над старим лицима итд.). Додатно, *мером 5.2* планиране су важне активности које се односе на отклањање физичких баријера и постављање рампи, нарочито у здравственим установама и осталим јавним објектима у надлежности ЈЛС (*активност 5.2.2*), постављање звучних семафора (*активност 5.2.3*) и набавка специјализованих возила и опреме за особе са инвалидитетом (*активност 5.2.4 и 5.2.5*).

Локални нормативни оквир у области социјалне заштите уређен је Одлуком о правима на социјалну заштиту у Општини Бач (*Сл. лист Општина Бач 4/2017*) из 2017. године. Општина до сада није усвојила друга нормативна акта у овој области, која су прописана законодавним оквиром, а којима је потребно за сваку услугу социјалне заштите која се финансира из локалног буџета уредити корисничке групе које имају право на конкретну услугу, критеријуме за остваривање права на коришћење услуге, економску цену пружања услуге, као и критеријуме за учешће корисника у цени услуге социјалне заштите. У оквиру пројекта "Укључи и мене – унапређење локалних услуга и политика у области социјалне заштите" урађена је анализа нормативног оквира у области социјалне заштите у општини Бач, која је показала да нормативно регулисање услуга социјалне заштите на нивоу општине није урађено или је непотпуно, те да се још увек не може говорити о пуној институционализацији ових услуга. Такође, анализа је указала на мањкавости важеће Одлуке о правима на социјалну заштиту у општини Бач, те препоручила доношење нове одлуке која би била усклађена са Законом о социјалној заштити, као и доношење Правилника о пружању услуге лични пратилац детета, која се до сада континуирано обезбеђивала из локалног буџета, али није била у потпуности нормативно уређена.²³

²³ Извештај о спроведеној анализи нормативног оквира у области социјалне заштите у Општини Бач, стр. 11

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА СА АНАЛИЗОМ ПРОБЛЕМА

3.1 Кључни налази ex-post анализе претходног планског документа у области социјалне заштите

Како је већ поменуто, Општина Бач до сада није имала посебан плански документ који се бавио унапређењем локалног система социјалне заштите, али су одређена стратешка усмерења у овој области била предвиђена Стратегијом одрживог развоја општине Бач 2014 – 2020. (у даљем тексту: *Стратегија*) и другим планским документима. Стога, ex-post анализа ефеката претходног планског оквира је, заправо, заснована на сагледавању стварних ефеката мера и активности планираним у раније усвојеним планским документима који су обухватали мере, активности и врло ретко индикаторе у области социјалне заштите.

Претходна кровна Стратегија општине је у области социјалне заштите предвидела 6 циљева и 11 мера, али је у периоду њеног спровођења (до краја 2020. године) остварен релативно мали помак у односу на оно што је њоме било планирано. Пре би се могло рећи да је она инспирисала општинску управу да у недостатку финансијских средстава у локалном буџету за развој услуга социјалне заштите „излаз“ потражи у припреми и реализацији пројеката, кроз које су обезбеђена значајна средства за увођење иновација у овој области. Тако је током 2017 – 2018. године реализован пројекат „Помоћ у кући старима и особама са инвалидитетом у општини Бач“, који је финансирала Европска унија, а у оквиру кога је успостављена стандардизована услуга социјалне заштите помоћ у кући старима и особама са инвалидитетом. Право на помоћ у кући је остварило 124 корисника, а пружало ју је 10 геронтодомаћица из категорије дугорочно незапослених жена. Додатно, захваљујући пројекту отворена је вешерница у оквиру које је омогућено бесплатно прање и пеглање веша свим социјално угроженим лицима, а која функционише као социјално предузеће. Такође, свим корисницима услуге помоћ у кући пружена је психо-социјална и здравствена помоћ у кућним условима. Након завршетка пројекта, услуга помоћ у кући није постала одржива упркос почетној намери општине да се обезбеди континуитет у њеном пружању. У периоду од 2023. до 2025. год. општина је наставила пројектно успостављање иновативних локалних услуга социјалне заштите. У оквиру пројекта "Развој ефикасних локалних социјалних услуга са интегративним приступом",²⁴ који је финансирао ГИЗ, омогућено је унапређење рада вешернице у Бачу кроз увођење додатне услуге шивења тј. поправки одевних предмета за кориснике из социјално угрожених категорија, као и формирање мобилног тима (психолог, социјални радник и лекар) за пружање психо-социјалне помоћи и здравствено – превентивне неге корисницима у кућним условима. Такође, за најстарије суграђане Бача обезбеђена је нестандардизована услуга помоћ у кући за радове мањег обима, као и услуга фризера/бербера у њиховим домовима. Једна од важних компоненти овог пројекта било је давање субвенција послодавцима за запошљавање или обављање радне праксе

²⁴ Пројекат је реализован у оквиру програма Немачке развојне сарадње „Подршка социјалном укључивању у Србији“ који спроводи немачка организација ГИЗ

за жене које припадају угроженим групама становништва, уз услов да радно место или радно време прилагоде потребама ових жена. Коначно, претходна кровна Стратегија општине Бач је предвидела обнову и опремање локалних објеката у којима се спроводе програми и услуге социјалне заштите. Ова мера је, такође, делимично реализована захваљујући претежно донаторским средствима, па је тако у периоду 2021 – 2023. изграђена зграда са социјално становање са 32 стана у којој је збринута 16 породица које су изгубиле домове у пожару, док су остали станови додељени на јавном конкурс у социјално угроженим породицама.

Планом развоја општине Бач 2022 – 2028. је било предвиђено да до 2024. године буде обезбеђено континуирано пружање четири услуге социјалне заштите: лични пратилац детета, породично саветовалиште при ЦСР, дневни боравак као стандардизована услуга, те помоћ у кући и нега ОСИ. Овај индикатор није остварен, јер се тренутно континуирано пружа само једна стандардизована услуга социјалне заштите – лични пратилац детета. Поред ове услуге, у Бачу постоји и дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју, које пружа локално удружење Културно-етнолошки клуб „Искон“. Међутим, удружење нема лиценцу за пружање ове услуге те није реч о стандардизованој услузи социјалне заштите. План развоја је предвидео и индикаторе који мере степен унапређења капацитета ЦСР у општини Бач, али они до сада нису остварени (информатичка обука запослених, обезбеђивање возача и ИТ подршка за запослене).

Анализа је показала да за разлику од скромних ефеката постигнутих реализацијом претходно наведених планских докумената, реализација Локалног акционог плана за инклузију Рома у општини Бач за период 2021 – 2023. је имала значајне ефекте на унапређење положаја ове социјално угрожене групе. Најпре, значајно је повећан број корисника прималаца новчане социјалне помоћи ромске националности са 5,5% на 15% и урађено је мапирање и идентификација потреба ромске популације за услугама у области социјалне заштите. Иако је планирана израда социјалних карата за 120 ромских породица, овај индикатор није остварен. Такође, повећан је удео корисника ромске националности међу свим корисницима права и услуга у области социјалне заштите (са 35% на приближно 40%), иако циљана вредност индикатора у овој области није постигнута (45%). Такође, проширена је услуга лични пратилац детета на ромску популацију, па тренутно четири корисника из ромске популације (2 дечака и 2 девојчице) користе ову услугу. Међутим, иако је било планирано, услуга помоћ у кући није проширена на кориснике ромске националности, јер како је већ наведено ова услуга тренутно није доступна ни за једну социјално угрожену категорију становништва. Као вид материјалне подршке ученицима ромске националности, општина сваке школске године исплаћује накнаду за набавку школског прибора, ученичке и студентске стипендије за ученике/студенте ромске националности, обезбеђује бесплатан превоз за основце и субвенционише износ месечне аутобуске карте (50%) за средњошколце. Једини индикатор који у овој области није остварен је набавка радних листова за децу предшколског узраста ромске националности. Такође, општина Бач је до сада спровела неколико пројектних иницијатива за економско оснаживање лица ромске националности како је би

смањила њихову доминантну ослоњеност на материјална давања и права у области социјалне заштите и допринела њиховој инклузији у локалној заједници.²⁵

3.2 Општи подаци о општини

Општина Бач се налази у југозападном делу Аутономне Покрајине Војводине, припада Јужнобачком округу и чини је шест насељених места: Бач, Селенча, Плавна, Бачко Ново Село, Бођани и Вајска. Подручје општине обухвата територију од 367 км² и у њој, према последњем попису из 2022. године, живи 11.431 становник (5.721 мушкарац и 5.710 жена).²⁶ Општина има повољан географски положај, пошто је реч о пограничној општини са Републиком Хрватском, и има лак приступ Паневропским коридорима 10 и 5ц који представљају транспортну везу са земљама Европске уније, док њену природну границу у дужини од 43 км представља река Дунав, такође, значајан Паневропски коридор 7. Бач се налази на 62 км удаљености од Новог Сада и на око 140 км од Београда. Општина је, заправо, старо седиште средњовековне Бачке жупаније и једно од најстаријих насеља на подручју Панонске низије по ком је цела Бачка област добила име. Према степену развијености, општина Бач припада III групи недовољно развијених општина, са степеном развијености од 60% до 80% републичког просека.

Бач је мултинационална, мултиконфесионална и мултикултурална општина, која последњих деценија дели крајње неповољну демографску судбину са остатком наше земље. У последњих 50 година према званичној статистици, Бач је изгубио око 41% свог становништва (од 1971. године до сада има мање 7.917 житеља), док се између последња два пописа становништво смањило за 2.974, односно за 1/5 (20,65%). Узроци депопулације се огледају у негативном природном прираштају, смањеној стопи фертилитета, миграцији становништва и последичном рапидном старењу становништва. Тако је просечна старост становника Бача у 2022. износила 45,1 годину и значајно је виша како од просечне старости на нивоу Војводине (43,64 године), тако и од просечне старости на нивоу Републике Србије (43,85%). Ово има директан утицај на структуру радне снаге и њихову конкурентност на локалном тржишту рада. Даље, попис је указао и на то да је тек сваки осми становник Бача (13,45%) млађи од 15 година, а да удео старијих лица преко 65 година износи 23,19% (2.651), међу којима се налази чак 488 лица у старосном добу преко 80 година (4,27%). Стопа природног прираштаја је у 2023. год. износила -11.

²⁵ Реч је о следећим пројектима: 1) „Подршка инклузији Рома кроз запошљавање“ реализован у оквиру програма „Подршка ЕУ инклузији Рома - Оснаживање локалних заједница за инклузију“, који је спровела Стална конференција градова и општина – Савез градова и општина, 2) „Подстицање запошљавања тешко запошљиве категорије становника на територији општине Бач“, који је реализован у оквиру ширег пројекта “Инклузија Рома и других маргинализованих група у Србији” који је спровела Немачка организација за међународну сарадњу – ГИЗ, 3) „Иновативан и одржив приступ тржишту рада за рањиве групе у општини Бач“, који је спроведен у оквиру ширег пројекта “Подршка Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања у пилотирању иновативних решења за запошљавање”.

²⁶ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-latn/popisni-podaci-eksel-tabele/>

Табела 4: Кретање становништва општине Бач у периоду од 1961. до 2022. год.

Година	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.	2022.
Број становника	22.262	19.348	18.243	17.249	16.268	14.405	11.431

Извор: РЗС

Званична статистика открива слабости демографске структуре општине Бач и када је реч о угроженим категоријама становништва, као што су особе са инвалидитетом, старачка домаћинства и ромска популација. **У 2022. години на територији општине Бач је било укупно 1.109 старачких домаћинстава чији су сви чланови били старији од 64 године.** Од овог броја чак 2/3 старачких домаћинстава чине домаћинства са једним чланом (736), док преостале чине старачка домаћинства са два члана (369) и она са три и више чланова (4).

Када говоримо о особама са инвалидитетом, према подацима Републичког завода са статистику, у Бачу је 2022. године живело 817 ОСИ (7,15%), међу којима је било 457 жена (55,94%) и 360 мушкараца (44,06%). Највећи број ОСИ су старосне доби преко 65 година – 547 ОСИ (207 мушкараца и 340 жена), значајан број њих је у старосној доби између 50 и 64 године живота – 166 ОСИ, док у узрасту до 15 година има само 6 ОСИ (3 дечака и 3 девојчице). **Ово наводи на закључак да у Бачу постоји значајна испреплетаност две осетљиве популационе категорије – особа са инвалидитетом и старијих лица изнад 65 година, међу којима има и велики број оних који живе у самачким домаћинствима.**

У посебно осетљиву и социјално угрожену категорију становништва спада **ромска популација, која према последњем попису чини 7,15% становништва општине Бач (817).** Од овог броја је 409 Рома (50,06%) и 408 Ромкиња (49,94%).

3.3 Корисници и обезбеђивање права на социјалну заштиту у општини Бач

3.3.1. Структура корисника социјалне заштите у општини Бач

У општини Бач је последње три године приметна значајна варијација у укупном броју свих корисника права и услуга социјалне заштите, те је тако у 2022. години 16,97% домицилне популације користило услуге ЦСР (1.940 корисника), да би тај број у 2023. години био преполовљен на 8,88%, односно 1.015 корисника. Током 2024. године је забележен значајан скок у броју корисника – 1.465, што је износило 12,80% локалног становништва. Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији општине Бач је виши у односу на просечан удео на нивоу републике (око 10%).

Табела 5: Тренд укупног броја корисника на активној евиденцији ЦСР према старости и полу у општини Бач (2022-2024)

Корисници:	2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
1. Деца (0-17 година)	212	170	382	127	143	270	127	105	232
2. Млади (18-25 година)	37	35	72	51	50	101	69	68	137
3. Одрасли (26-64 година)	254	406	660	185	205	390	300	354	654
4. Стари (65 и више)	388	438	826	113	141	254	173	269	442
УКУПНО:	891	1.049	1.940	476	539	1.015	669	796	1.465

Извор: Годишњи извештај ЦСР у општини Бач за 2022, 2023, 2024. годину.

Међу корисницима права и услуга у области социјалне заштите највише је **одраслих лица старијих од 25 година**. Удео ових лица у категорији свих корисника се кретао од 63,45% у 2023. год. до 74,81% у 2024. год. Међу одраслим корисницима удео лица старијих од 65 година износио је око 40% у последње две године, односно 442 корисника у 2024. години. Затим, **деца старости до 17 година чине другу по величини старосну групу међу корисницима социјалне заштите у Бачу**. У посматраном период удео деце међу корисницима социјалне заштите је, такође, значајно варирао, па је тако 26,60% корисника у 2023. години било дечјег узраста, да би се овај удео у 2024. години смањио на 15,84%. У 2024. години 232 деце је користило права и услуге у области социјалне заштите, док је у 2022. години њихов број био знатно већи – 382. Анализа је показала да је удео младих (од 18 до 25 година) међу корисницима социјалне заштите у Бачу у последње две године био око 10%.

Родна статистика показује **да је удео жена међу корисницима социјалне заштите у општини Бач већи у односу мушкарце**, те да су у последње три године жене просечно чиниле 53,83% свих корисника. Ако посматрамо родну статистику за сваку појединачну годину, уочава се да је удео жена међу корисницима социјалне заштите већи у категорији одраслих и старих лица у свим годинама, док је међу младима удео мушкараца већи у свакој анализираној години. Међу децом удео девојчица је био већи у односу на дечаке само у 2023. години, док су дечаци чинили већину корисника у 2022. и 2024. години.

Уколико анализирамо територијану распрострањеност корисника социјалне заштите у општини Бач, уочава се **да већина корисника живи ван општинског језгра у руралним срединама**. Тако је у 2022. години удео корисника социјалне заштите који живи на селу износио 55,20%, односно 1.071 лице, док је у 2023. години овај удео био већи и износио је 62,56% корисника са села, док је 37,44% корисника социјалне заштите живело у центру Бача.

Резултати мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите на територији општине Бач показали су да велика већина испитаника сматра да у најрањивије категорије становништва којима је потребна додатна друштвена подршка спадају: **деца и млади са хроничним болестима, инвалидитетом и сметњама у развоју, стара лица која живе у старачким домаћинствима и деца сиромашних родитеља**. У факторе који највише доприносе смањеном квалитету живота у општини Бач, поготово најрањивијих категорија становништва, на првом месту утичу **незапосленост и сиромаштво**. Испитаници су, поред овог, као значајне факторе који погоршавају ситуацију осетљивих категорија навели још и **неисправну воду за пиће и слабо плаћена радна места**.

Одговарајући на питање шта би допринело побољшању положаја најрањивијих категорија становништва у Бачу, највећи број испитаника је закључио да би то на првом месту била **побољшана запошљивост уз отварање више квалитетних радних места, односно боља доступност здравствених услуга уз омогућавање бесплатних прегледа и лекова**. Додатно, истраживање је показало и да **је увођење интегрисаних услуга социјалне заштите** један од преферираних начина за побољшање положаја најрањивијих категорија у Бачу (46% испитаника се изјаснило за овај одговор).

Извор: Извештај о резултатима спроведеног мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите и процена капацитета ресурса пружаоца услуга на територији општине Бач, март 2025.

3.3.1.1. Деца као корисници социјалне заштите у Бачу

Како је већ поменуто, деца старости до 17 година чине другу по величини старосну групу међу корисницима социјалне заштите у општини Бач. **У 2024. години 232 детета старости до 17 година били су корисници социјалне заштите, од тога 127 дечака и 105 девојчица**. Од 2022. године приметан је тренд смањења броја деце међу корисницима социјалне заштите, јер се њихов број смањио у посматраном периоду за 150. Међу овом категоријом корисника **најбројнија су деца старости од 6 до 14 година**, а њихов удео се у последње три године кретао од 36,30% у 2023. год. до 48,27% у 2024. год. Затим, међу корисницима социјалне заштите следе деца старости од 15 до 17 година којих је у 2024. години било 69 (29,74%), док је деце од 3 до 5 година било 32 (13,79%). У анализираном периоду најмањи удео у овој категорији корисника социјалне заштите чине деца старости до 2 године.

Табела 6: Тренд броја деце у активној евиденцији ЦСР у току године према узрасту и полу у општини Бач (2022-2024)

Узраст:	2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
0-2 године	13	13	26	26	25	51	9	10	19
3-5 година	52	50	102	28	35	63	16	16	32
6-14 година	91	72	163	44	54	98	62	50	112
15-17 година	56	35	91	29	29	58	40	29	69
УКУПНО:	212	170	382	127	143	270	127	105	232

Извор: Годишњи извештај ЦСР у општини Бач за 2022, 2023, 2024. годину.

Према подацима ЦСР, **највећи број деце чине деца чије су породице примаоци НСП и других видова материјалних давања.** Удео ове деце међу осталом децом корисницима социјалне заштите у 2022. год. је износио 52,88% (202), да би наредне године пао на 48,52%, односно 131. **Деца са инвалидитетом представљају другу категорију корисника по бројности** и њихов број је у 2023. години износио 44. Најбројнија су деца са инвалидитетом старости до 5 година, којих је у посматраним годинама било 29, односно 65,91%. Значајну категорију чине деца жртве злостављања и заменаривања којих је у 2023. години било 25 (9,26%), као и деца под старатељством којих је просечно око 8% на годишњем нивоу. Највећи број деце која су жртве злостављања је старосне доби од 6 до 14 година (просечно 12 деце на годишњем нивоу).

Табела 7: Тренд броја деце на евиденцији ЦСР према корисничким групама/поступцима и узрасту (2022-2023)

Корисничка група:	2022.					2023.				
	0-2	3-5	6-14	15-17	Укупно	0-2	3-5	6-14	15-17	Укупно
Деца под старатељством ²⁷	0	4	24	3	31	1	2	15	5	23
Деца жртве злостављања и занемаривања	0	3	12	1	16	5	7	12	1	25
Деца са неадекватним родитељским старањем	3	8	4	0	15	0	2	2	0	4
Деца са проблемима у понашању и сукобу да законом	0	0	11	15	26	0	0	6	16	22
Деца чији се родитељи споре	4	9	31	3	47	1	1	8	0	10

²⁷ Сва деца под старатељством – и у породици и на смештају

око вршења родитељског права										
Деца чије су породице корисници НСП и др. видова мат. давања	5	63	70	64	202	30	33	38	30	131
Деца ОСИ	14	15	8	5	42	14	15	10	5	44
Деца у поступцима располагања имовином	0	0	3	0	3	0	0	5	1	6
Остала деца	0	0	0	0	0	0	3	2	0	5
УКУПНО:	26	102	163	91	382	51	63	98	58	270

Извор: Годишњи извештај ЦСР у општини Бач за 2022. и 2023. годину.

Према Годишњем извештају ЦСР Бач за 2024. год. укупно **20 деце се налази на смештају** и то троје деце у дому (укључујући и једно дете смештено у установу за децу са сметњама у развоју), 16 деце је у хранитељским породицама, док је једно дете смештено у прихватилште. Такође, **расположиви подаци указују да је број предмета који се односе на малолетничку деликвенцију у порасту**. Број деце са проблемима у понашању и сукобу са законом је у 2022. години износио 6,80% (26), односно 8,15% (22) у 2023. год. од укупног броја деце корисника социјалне заштите. ЦСР је током 2024. године добио 17 захтева од суда за процену малолетника који су починили кривично дело или прекршај, међу којима су доминантно била дела крађе, уништења имовине или вршњачког насиља. **Вршњачко насиље у основним школама у Бачу је у значајном порасту**, па школе за исту децу често шаљу пријаве више пута. Међу пријавама су евидентиране и оне које се односе на неприлагођено понашање деце у школама, иза којег стоје много озбиљнији психолошки проблеми деце који нису видљиви на први поглед – депресија, склоност ка самоповређивању, туговање за блиским чланом породице и сл.

У последње три године није било деце у следећим поступцима пред ЦСР у Бачу:

- 1) одређивање личног имена,
- 2) сагласности за малолетнички брак,
- 3) деца жртве трговине људима,
- 4) деца страни држављани без пратње,
- 5) деца која живе и раде на улици,
- 6) деца повратници из реадмисије.

3.3.1.2. Пунолетни корисници социјалне заштите у Бачу

Пунолетни корисници чине значајну већину свих корисника права и услуга у области социјалне заштите у општини Бач. **Удео ових корисника међу осталим корисницима је у сталном порасту и у 2024. год. је износио чак 84,16% (1.233 лица).** Приметне су значајне варијације у броју ове категорије корисника у последње три године, па је тако у 2022. било укупно 1.558 пунолетних корисника, да би се њихов број скоро преполовио на 745 лица у 2023. години и опет значајно скочио (увећање од 65,5%) у 2024. год. када је износио 1.233 корисника.

Табела 8: Тренд број пунолетних корисника у евиденцији ЦСР према корисничким групама и старости (2022-2023)

Корисничка група:	2022.					2023.				
	Млади (18-25)	Одрасли (26-64)	Старији (65-79)	Старији (преко 80)	Укупно	Млади (18-25)	Одрасли (26-64)	Старији (65-79)	Старији (преко 80)	Укупно
Особе под старатељством	1	25	10	2	38	2	28	7	2	39
Жртве насиља, занемарене особе и у ризику од занемаривања	5	39	7	3	54	2	39	7	0	48
Особе које се споре око вршења родитељског права	8	30	0	0	38	4	18	0	0	22
Особе са инвалидитетом	14	55	45	6	120	14	53	40	6	113
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	4	50	3	0	57	5	8	1	0	14
Особе које имају потребе за смештајем -домски или породични смештај	4	17	24	5	50	0	2	19	2	23
Материјално угрожене особе	36	444	587	131	1198	75	240	105	64	484
Бескућници	0	0	0	3	3	0	5	1	0	6
УКУПНО:	72	660	676	150	1558	102	393	180	74	749

Извор: Годишњи извештај ЦСР у општини Бач за 2022 и 2023. годину.

Међу пунолетним корисницима највећи број чине материјално угрожене особе, које просечно чине више од 2/3 свих пунолетних корисника социјалне заштите. Удео старих преко 65 година је значајно варирао у посматраном периоду, па је тако у 2023. години било 34,92% ових корисника социјалне заштите (169 лица), док је годину дана раније њихов удео био значајно већи - 59,93% (718). Овај тренд је

уочљив и међу лицима у добокој старости (преко 80 година), којих је међу корисницима социјалне заштите било 64 у 2023. години, што је умањење од 51,14% у односу на претходну годину (131 лице).

Особе са инвалидитетом чине другу по величини категорију пунолетних корисника социјалне заштите и њихов број у 2023. години је износио 113, што чини око 15% свих пунолетних корисника. У Бачу је било укупно 14 младих ОСИ старости до 25 година, односно 6 ОСИ старости преко 80 година. Највећи број пунолетних ОСИ који су корисници социјалне заштите се налази у старосном добу од 25 до 64 године (просечно око 46% у односу на све пунолетне ОСИ).

Жртве насиља, занемарене особе и особе у ризику од занемаривања чиниле су трећу по величини категорију пунолетних корисника социјалне заштите у Бачу у 2023. години, односно 48 корисника (6,41%). Према наводима Годишњег извештаја о раду ЦСР за 2023. годину, **жене чине 74% жртава насиља, а доминантан облик насиља представља психолошко насиље у партнерским односима**. Малолетна деца која живе у таквим породицама аутоматски се сматрају индиректним жртвама насиља и у посматраној години је било 25 деце која су живела у таквим дисфункционалним породицама. У 73 случаја су издате хитне мере које су у 24 случаја подразумевале исељење, а у 49 случајева забрану комуникације и приближавања. Основни суд је продужио 44 мере на 30 дана. Жртве насиља у односу на које су изречене мере заштите и безбедности су интезивно праћене од стране интерног тима за насиље и пружена им је психосоцијална подршка.

Најрањивију категорију међу пунолетним корисницима социјалне заштите чине корисници под старатељством, услед интелектуалних или душевних сметњи. Њих је у Бачу у 2023. години било 39, односно 5,21% свих корисника социјалне заштите. Горући проблем који захтева хитно решавање представља заштита душевно оболелих особа у јавном простору, који због свог инцидентног понашања оптерећују заједницу и угрожавају сопствену, али и безбедност других лица, а за које је тешко наћи адекватан смештај у некој од специјалних установа, јер су њихови капацитети препуни. Други проблеми значајни за ову категорију корисника односе се на покретање поступка лишавања пословне способности ових лица, као и на заштиту имовине штићеника.

Особе које се споре око вршења родитељског права представљају посебну категорију пунолетних корисника, којих је у 2022. години било 38, односно 22 корисника у 2023. год. Анализа је показала да је број судских захтева за процену подобности за вршење родитељског права по раскиду брака или ванбрачне заједнице у стаганцији у последње три године, као и да је сваке године актуелно неколико спорова по раскиду заједнице ради уређења личних односа родитеља и деце. Искуство показује да по правилу насиље у породици претходни спору у вези са вршењем родитељског права. У таквим ситуацијама у ЦСР се одвија виђање деце у контролисаним условима **за шта ЦСР не поседује адекватне услове, пошто нема посебну, адекватно опремљену просторију за боравак детета са родитељем**.

Међу пунолетним корисницима социјалне заштите налазе се још и **особе које имају потребе за смештајем (дом или породични смештај) и бескућници**. У 2023. години 23 лица су имала потребу за смештајем, а међу њима је доминантно заступљена стара популација, па је тако 91% ових корисника било старије од 65 година. Број бескућника се у 2023. години удвостручио (6) у односу на претходну годину (3).

3.3.1.3. Особе са инвалидитетом

Како је већ истакнуто особе са инвалидитеом чине другу по величини категорију корисника социјалне заштите, како међу децом тако и међу свим пунолетним корисницима. Њихов број је у 2023. години износио 157, што чини умањење од око 3% у односу на 2022. када их је било 162. Када говоримо о најчешћој врсти инвалидитета међу корисницима социјалне заштите у Бачу, **евидентно је да је најзаступљенији телесни инвалидитет који просечно има око 36% ОСИ**. Ова врста инвалидитета је најзаступљенија у популацији старијих од 65 година, па је тако у 2023. год. скоро половина свих ОСИ (49,09%) била старија од 65 година. У истој години је телесни инвалидитет имало шесторо деце старости до 17 година и двоје младих.

Табела 9: Број ОСИ према врсти инвалидитета и старости у општини Бач у периоду 2022-2023.

Врста инвалидитета:	2022.					2023.				
	Деца (0-17)	Млади (18-25)	Одрасли (26-64)	Старији (65+)	Укупно	Деца (0-17)	Млади (18-25)	Одрасли (26-64)	Старији (65+)	Укупно
Телесни инвалидитет	5	2	20	32	59	6	2	20	27	55
Интелектуални инвалидитет	21	4	8	7	40	19	4	8	7	38
Сензорни инвалидитет	5	2	12	6	25	5	2	12	6	25
Первазивни развојни поремећаји ²⁸	2	3	1	0	6	3	3	1	0	7
Вишеструки инвалидитет	7	2	8	6	23	9	2	6	6	23
Ментална обољења	2	1	6	0	9	2	1	6	0	9
УКУПНО:	42	14	55	51	162	44	14	53	46	157

Извор: Годишњи извештај ЦСР у општини Бач за 2022 и 2023. годину.

Интелектуални инвалидитет је други по заступљености међу корисницима социјалне заштите, те скоро свака четврта особа са инвалидитетом (око 24%) има овај вид потешкоћа. У 2023. години је било 38 ОСИ са интелектуалним тешкоћама. За разлику од телесног, **овај тип инвалидитета је много заступљенији код деце** па је

²⁸ Аутизам, Ретов синдром, Аспергеров синдром и други развојни поремећаји

тако скоро половина ОСИ са интелектуалним тешкоћама узраста до 17 година. У 2023. години је било 19 деце са интелектуалним инвалидитетом, двоје мање него претходне године. У анализираном периоду број младих са интелектуалним тешкоћама је износио четири, док је број одраслих био 15, а међу њима удео старих лица преко 65 година је износио 46,67%, односно 7 корисника.

Сензорни инвалидитет је трећи по заступљености и њега има 25 корисника права и услуга у области социјалне заштите (око 15% свих ОСИ). Овај тип инвалидитета је најчешћи код одраслих - 72% корисника. Затим, по учесталости следе **ОСИ са вишеструким инвалидитеом** којих је у посматраном периоду било 23 (око 14%), односно ОСИ са менталним обољењима којих је 9 (око 5,5% свих ОСИ). Две трећине особа са менталним обољењима се налазе у узрасту од 26 до 64 година.

Анализа показује да један број ОСИ има неки первазивни развојни поремећај, попут аутизма, Ретовог синдрома, Аспергеров синдром и сл. У општини Бач је у 2023. години живело 7 ОСИ са овим поремећајима (троје деце, троје младих и једна одрасла особа).

Према подацима ЦСР, у 2023. години је **37 ОСИ (23,57%) користило услуге смештаја у установама социјалне заштите или породични смештај.** Највећи број је био смештен у некој од установа социјалне заштите (око 75%), а претежно је реч о одраслим особама којих је у овом типу смештаја било 24 (85,71%). Такође, троје деце и једна млада ОСИ су смештени у установе социјалне заштите. Када је реч о хранитељским породицама, троје деце и једна млада особа са инвалидитетом су се налазили у овом типу смештаја током 2023. године, док се истовремено пет одраслих ОСИ налазило на смештају у сродничким породицама.

3.3.1.4. Роми

У Бачу према последњем попису живи 817 лица ромске националности (7,15%), али је њихов стваран број, ипак, нешто већи и према проценама општинске управе износи око 900. Више је разлога који доприносе тешком утврђивању стварног броја ромске популације, међу којима су најзначајнији право на неизјашњавање по националној основи и честе миграције ромског живља. **Ромска популација живи у четири подстандардна насеља, која се углавном налазе на рубу насељеног подручја:** Урбаријал у Вајској, Широка бара и улица Шафарикова у Селенчи и Вашариште у Бачу. Насеља у којима живе Роми су само делимично опремљена основном инфраструктуром, као што је струја и вода, док канализациона мрежа не постоји ни у једном насељу. Стање објеката у којима живе ромске породице у већини случајева није задовољавајуће, реч је малим објектима у којима живи већи број чланова породице, често без питке воде и тоалета унутар самог објекта и са врло ниским хигијенским и санитарним условима за живот. Објекти су углавном нелегални, те нерешени имовинско-правни односи онемогућавају унапређење инфраструктуре у ромским насељима и адаптацију објеката у којима живе најугроженије ромске породице. Једино насеље Урбаријал има урађен План детаљне регулације, те је у оквиру њега могуће вршити унапређење инфраструктуре, док је у

осталим ромским насељима (Селенча, Вашариште) ситуација у погледу животних услова на доста нижем нивоу.

Табела 10: Корисници ромске националности на евиденцији ЦСР Бач према полу и старости у 2022. години

Старосна доб	Мушкарци	Жене	Укупно
Деца	31	37	68
Млади	21	34	55
Одрасли	44	51	95
Старији	23	24	47
УКУПНО	119	146	265

Према подацима ЦСР, међу корисницима права и услуга у области социјалне заштите у 2022. години било је 265 лица ромске националности, односно 13,66% свих корисника. Имајући у виду број пописаних припадника ромске популације исте године, **закључује се да је 32,44% ромске популације покривено неким видом социјалне заштите у општини Бач**. Међу корисницима је више жена (55,09%) него мушкараца (44,91%). Уколико анализирамо старосну доб корисника ромске националности, уочава се да је највише одраслих корисника у старосној доби од 25 - 64 године (35,85%), као и деце старости до 17 година (25,66%). Младих Рома који су корисници социјалне заштите у посматраној години било је 55 (20,75%), док је старих преко 65 година било најмање – 47 лица (17,74%).

Највећи број Рома и Ромкиња су примаоци новчане социјалне помоћи и једнократне помоћи, а у знатно мањој мери користе дневне услуге социјалне заштите. **У 2022 и 2023. години четворо (4) деце ромске националности је користило личног пратиоца, а њихов број у 2024. износи пет (5)**, што чини 35,71% свих корисника ове услуге.

У новембру 2024. године спроведено је мапирање потреба Рома и неформалних сакупљача отпада за услугама социјалне заштите у општини Бач²⁹, које је показало да значајан број Рома напушта школу након завршене основне школе, а да је добар део њих неписмен, јер није похађао основну школу иако је обавезна. Најчешћи разлози зашто Роми непохађају школу и одустају од образовања су недостатак финансијских средстава и изостанак подршке породице, а у појединим случајевима рана удаја и трудноћа. Врло мали број Рома обухваћених истраживањем (50) су запослени – свега четворо (4), при чему ниједно лице није запослено на неодређено време. **Основни разлози за незапосленост су ниска образовна структура и лоше радне компетенције**. Иако су већински незапослени, веома мали број Рома је пријављен на евиденцији Националне службе за запошљавање (углавном само примаоци новчане социјалне помоћи), те не користе у потпуности ни активне мере подршке за запошљавање које су им доступне преко ове институције. Главни приход 78% испитаника представља новчана социјална помоћ која је недовољна за подмиривање

²⁹ Извештај о мапирању и индентификацији потреба осетљивих друштвених група (Роми и неформални сакупљачи отпада) за услугама социјалне заштите у општини Бач

основних животних трошкова, те је **40% испитаника изјавило да са приходима не може да подмири ни основне потребе у храни своје породице**, док је само 6% ромских породица у стању да покрије све потребе у храни и одећи.

Мапирање је изнедрило следеће препоруке у области социјалне заштите Рома и неформалних сакупљача отпада у општини Бач:

- 1) Потребно је у оквиру ЦСР Бач **развити и унапредити услуге саветовалишта за предбрачне, брачне и породичне односе**, како би се реализовали превентивни програми и пружила саветодавно-терапијска подршка већем броју ромских породица.
- 2) Усмерити пажњу институција ка **едукацији младих Ромкиња са циљем превенције раних бракова и малолетничких трудноћа**.
- 3) Унапредити рад институција на просвећивању ромске популације и указивању на то да уговорени рани бракови унутар ромске заједнице, као део обичајног права, представљају посебан вид злоупотребе деце и младих.
- 4) **Унапредити информисање Ромкиња о доступним програмима заштите и подршке у случајевима породичног насиља**.
- 5) Унапредити информисање ромске популације о доступним правима и услугама у области социјалне заштите.
- 6) Развијати нове програме подршке ромској популацији и неформланим сакупљачима отпада.
- 7) **Унапредити вођење база података и јасније дефинисати критеријуме за доделу помоћи најугроженијима**, како би се спречиле манипулације приликом доделе помоћи, али и омогућила доступност помоћи свима којима је заиста потребна.
- 8) **Унапредити координацију између локалних институција и удружења која се баве унапређењем положаја осетљивих група**, укључујући Роме и неформалне сакупљаче отпада.
- 9) Размотрити увођење **нових видова финансијске подршке за децу и ученике ромске националности**, како би се смањило осипање из образовног система.
- 10) Унапредити сарадњу ЦСР Бач са организацијама цивилног сектора у припреми донаторских пројеката, којима би се успоставиле нове услуге у области социјалне заштите.

3.3.2. Финансирање социјалне заштите у општини Бач

Законом о буџетском систему³⁰ прописан је програмски модел буџета као ефикасан механизам управљања јавним финансијама, у којем се финансирање социјалне заштите налази у оквиру **Програма 11 – Социјална и дечија заштита** и његова сврха је обезбеђивање свеобухватне социјалне заштите и помоћи најугроженијем становништву локалне самоуправе. Издавања за социјалну заштиту у буџету општине Бач у оквиру Програма 11, евидентирана су у посебном делу буџета

³⁰ Закон о буџетском систему, доступан на: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_budzetskom_sistemu.html

у разделу општинске управе (раздео 5, функционалне класификације 070 - Социјална помоћ угроженом становништву, неklasификована на другом месту и 090 - Социјална заштита неklasификована на другом месту) у складу са прописаним системом јединствене буџетске класификације према Правилнику о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем.³¹

У последње три године извршени расходи у области социјалне заштите у општини Бач су се номинално кретали од 36,2 милиона РСД у 2022. години, преко 29,36 милиона РСД у 2023. години па до потрошених 33,3 милиона РСД у 2024. години. **Евидентан је тренд смањења извршених расхода у области социјалне заштите, који прати тренд смањења укупног општинског буџета** у истом периоду, а који је са 815,59 милиона РСД у 2022. год. пао на 670,01 милиона РСД у 2024. год (смањење од 17,85%). Смањење расхода у области социјалне заштите је у истом периоду пало за око 8%, односно за 2,9 милиона динара, што значи да је општина водила рачуна о томе да у условима кризе и смањења укупних расхода и издатака у општинском буџету, терет не падне на најугроженије категорије становништва. **Иначе, просечно издвајање за социјалну заштиту је у последње три године износило 4,36% укупно извршених расхода општинског буџета.** Уколико погледамо одступање између планираних и извршених расхода у области социјалне заштите, оно су било незнатно у 2022. и 2023. години (0,06%, односно 0,16%), али је у 2024. години значајно увећано и износило је 0,75%. Даље, уколико анализирамо како се кретао удео расхода у области социјалне заштите у укупном општинском буџету у последњој деценији, уочљиво је његово повећање са просечних 3,8% у периоду 2015 - 2019. година³² на 4,97% у 2024. години, али је и даље овај удео мањи од просечног издвајања за социјалну заштиту јединица локалне самоуправе у Србији, који се креће од 5 до 6% на годишњем нивоу.

Табела 11: Тренд номиналног и процентуалног издвајања за социјалну и дечју заштиту у буџету општине Бач (2022-2024)

	2022. година		2023. година		2024. година	
	Одлука о буџету	Завршни рачун	Одлука о буџету	Завршни рачун	Одлука о буџету	Завршни рачун
Укупан буџет ЈЛС	904.927.929,00	815.598.687,18	856.525.790,00	800.060.785,06	782.371.067,00	670.015.848,6
Проценат издвајања за функцију социјална заштита (функционална класификација 070 и 090)	4,5%	4,44%	3,83%	3,67%	5,72%	4,97%

³¹ Правилнику о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем, доступан на: https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik_o_standardnom_klasifikacionom_okviru_i_kontnom_planu_za_budzetski_sistem-1.html

³² Анализа у области социјалне заштите у Плану развоја Општине Бач 2022 – 2028.

Издавања за мере материјалне подршке	18.380.459,00	13.559.680,39	13.270.000,00	11.680.084,20	12.870.000,00	11.476.720,00
--------------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Буџетска издавања за мере материјалне подршке су се у посматраном периоду кретала између 11,47 милиона РСД у 2024. год. и 13,55 милиона РСД у 2022. години. Смањење удела буџетских расхода за социјалну заштиту у укупном општинском буџету се одразило и на смањење номиналних издавања за мере материјалне подршке које, пре свега, обухватају једнократне новчане помоћ и др. облике помоћи, као што су додела пакета и огрева угроженом становништву. Удео издавања за мере материјалне подршке у укупном буџету општине се кретао од 1,46% у 2023. години до 1,71% у 2024. години, док је просечан удео ових расхода у односу на извршене расходе за социјалну заштиту у општинском буџету износио 37,23% у последње три године.

Општина Бач финансира две услуге социјалне заштите - лични пратилац детета и логопедски третман. Издавања за личног пратиоца су у посматраном периоду смањена са 10,45 милиона РСД у 2022. години на 6,48 милиона РСД у 2024. години. Удео извршених расхода за услуге социјалне заштите у односу на укупан буџет се кретао у распону од 0,94% у 2023. години до 1,28% у 2022. години.

Табела 12: Тренд извршених расхода за финансирање услуге лични пратилац детета према изворима финансирања у општини Бач (2022-2024)

	2022.	2023.	2024.
Укупан буџет ЈЛС	815.598.687,18	800.060.785,06	670.015.848,61
Укупан износ средстава утрошених за услуге СЗ – лични пратилац детета	10.454.648,00	7.470.280,00	6.487.560,00
Износ средства из локалног буџета за финансирање личног пратиоца	9.016.798,00	5.735.022,00	5.044.537,00
	86,24%	76,56%	77,76%
Износ наменских трансфера буџета РС за финансирање личног пратиоца	1.437.850,00	1.735.258,00	1.443.023,00
	13,76%	23,44%	22,24%
Проценат укупне вредности буџета	1,28%	0,94%	0,97%

Ако размотримо изворе финансирања услуге лични пратилац детета у последње три године, они су доминантно били на терет општинског буџета (просечно око 80,19%), док је разлика долазила из републичког буџета захваљујући наменским трансферима у области социјалне заштите. У 2023. години општина Бач је повукла највећи наменски трансфер који је износио 1,73 милиона РСД, односно 23,44% расхода за услугу лични пратилац детета.

Табела 13: Извршени расходи општинског буџета у Програму 11 – Социјална и дечија заштита у периоду од 2022-2024. године:

Шифре прогр. активности	Назив програмских активности у програму	Година		
		2022.	2023.	2024.
0001	Једнократне помоћи и други облици помоћи	15.391.423,23	13.611.786,96	14.262.287,60
0002	Породични и домски смештај, прихватилишта и друге врсте смештаја	14.763,53	71.685,02	496.746,31
0016 (0003)	Дневне услуге у заједници	4.248.748,85	2.570.000,00	1.868.112,37
0017 (0004)	Саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге	12.002.848,00	8.603.880,00	7.601.960,00
0018 (0005)	Подршка реализацији програма Црвеног крста	726.858,99	1.292.440,19	1.045.652,25
0019 (0006)	Подршка деци и породици са децом	9.001.380,00	8.351.250,00	4.600.000,00
0902-5001	Изградња зграде за социјално становање у општини Бач	109.000.118,93	30.226.342,96	329.507,32
0902-4011	Куповина сеоских кућа са окућницом	57.921.329,29	33.872.760,98	29.729.000,00
0902-4001	Помоћ избеглим лицима	3.801.553,56	3.201.367,56	221.500,00
0902-4002	Развој ефикасних локалних социјалних услуга са интегрисаним приступом	0,00	0,00	5.701.315,11
0902-4003	Укључи и мене – унапређење локалних социјалних услуга и политика у области социјалне заштите	0,00	0,00	2.100.400,00
Укупно:		212.109.024,38	101.806.513,67	67.956.480,96

Из претходне табеле види се да су се извршени расходи у општинском буџету за Програм 11- Социјална и дечија заштита у периоду од 2022-2024. год. кретали у распону од 67,9 милиона РСД (2024) до 212,1 милион РСД (2022). Овако велика разлика у извршеним расходима (више од три пута) узрокована је, пре свега, пројектом изградње зграде за социјално становање који је већински реализован у периоду 2022-2023. год. а који је коштао 139,5 милиона РСД. Такође, разлика је узрокована и трошковима за куповину сеоских кућа са окућницом, који су у 2022. год. били скоро duplo већи него у 2024. години. Поред наведеног, општина је у оквиру Програма 11 финансирала и једнократне новчане помоћи и друге облике помоћи у просечном износу од 14,4 милиона РСД, затим саветодавно-терапијске услуге и социјално-едукативне услуге (лични пратилац детета и логопедски третман) у износу од 7,6 милиона РСД (2024) до 12 милиона РСД (2022), као и мере за подршку деци и породици са децом које су се кретале од 4,6 милиона РСД (2024) до скоро дуло већег износа у 2022. год. – 9 милиона РСД. Пројекти и програми удружења у области социјалне заштите се финансирају кроз програмску активност 0902-0016 – Дневне

услуге у заједници, а за њих је општина Бач у последње 3 године издвојила укупно 8,6 милиона РСД.

3.3.3. Услуге социјалне заштите у општини Бач

Одлуком о правима на социјалну заштиту у општини Бач предвиђено је успостављање следећих услуга социјалне заштите: 1) помоћ у кући, 2) лични пратилац детета, 3) дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју и 4) социјално становање у заштићеним условима. Све поменуте услуге су током претходних година биле обезбеђене у одређеном временском периоду захваљујући, пре свега, пројектном финансирању, док се услуга лични пратилац детета континуирано пружа уз суфинансирање из наменских трансфера из републичког буџета, а у школској 2024/25. и захваљујући пројекту "Укључи и мене – унапређење локалних услуга и политика у области социјалне заштите". У 2024. години у Бачу су биле доступне четири услуге социјалне заштите - лични пратилац детета (стандардизована услуга), дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју (нестандардизована услуга), социјално становање у заштићеним условима и логопедски третман.

Табела 13: Нормативни оквир и доступност услуга социјалне заштите у Бачу у 2024. години

	Предвиђена одлуком о СЗ	Успостављена у складу са Одлуком о СЗ	Одлука о критеријумима и мерилима за пружање услуге	Одлука о учешћу корисника у трошковима услуге	Одлука о методологији и цене услуге
1. Помоћ у кући за стара и одрасла лица	ДА	НЕ	Не постоји	Не постоји	Не постоји
2. Лични пратилац детета	ДА	ДА	Не постоји	Не постоји	Не постоји
3. Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју	ДА	ДА	Не постоји	Не постоји	Не постоји
4. Социјално становање у заштићеним условима	ДА	ДА	Не постоји	Не постоји	Не постоји
5. Логопедски третман	НЕ	ДА	Не постоји	Не постоји	Не постоји

Лични пратилац детета је једина стандардизована услуга социјалне заштите у општини Бач коју тренутно пружа лиценцирани пружалац - „Центар за иновативне активности“ из Београда. Услуга је доступна детету са инвалидитетом, односно сметњама у развоју, коме је потребна подршка за задовољавање основних потреба у

свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, под условом да је укључено у васпитно-образовну установу, односно школу. Општина Бач обезбеђује ову услугу у континуитету од 2016. год., а тренутно је користи 14 деце (9 дечака и 5 девојчица). Током последње деценије евидентан је напредак у квалитету пружања ове услуге, јер је 2015. године услуга била обезбеђена само за 4 корисника у трајању од 4 месеца,³³ док је у 2024. години користи 14 деце током читаве школске године. Међутим, даља унапређења су неопходна, пре свега, када је реч о нормативном уређењу ове услуге и усвајању правилника о условима обезбеђивања и пружања услуге, што ће бити урађено током 2025. године, али и доношењу одлука којима се утврђује економска цена услуге и висина партиципације корисника у плаћању услуге у складу са унапред утврђеним критеријумима и материјалним статусом корисника.

Резултати мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите на територији општине Бач³⁴ су указали на то да су родитељи деце која користе услугу личног пратиоца задовољни њоме, те да је за њих она веома значајна јер им знатно олакшава свакодневицу. Ова услуга, према њиховим речима, не само да олакшава укључивање деце у редовно школовање и друге ваннаставне активности, већ деци пружа позитивна искуства боравка ван породице, а у исто време породици обезбеђује слободно време за обављање других активности. Међутим, **мапирање је показало и то да постоји потреба за већим бројем личних пратилаца** како би сва деца која имају потребу за њом могла исту да остваре, али и **да је потребно обогаћивање постојеће услуге новим садржајима**. Услуга личног пратиоца, као и услуге логопеда и дефектолога, за којима у Бачу постоји изузетно велика потреба од најранијег узраста, чине једну целину и потребно је радити на њиховом интегрисању и обједињавању како би се постигао што бољи резултат у периоду раног развоја деце. На фокус групама које су одржане у процесу мапирања потреба корисника истакнута је потреба за ревидирањем правилника на основу кога се услуга лични пратилац пружа, јер **у пракси школе на различите начине тумаче правилник, те обавезе личног пратиоца варирају од једне до друге школе у општини**. У појединим школама се не прави разлика између педагошких асистената за ученике ромске националности и личног пратиоца детета ромске националности, иако су њихове улоге сасвим различите у процесу образовања, те је то додатно потребно разграничити. Такође, указано је на то да све школе нису приступачне особама са инвалидитетом, **те да је кретање деце у неким школама отежано услед непостојања приступних рампи**. Испитаници су истакли и то да услуга личног пратиоца треба бити доступна од 1. септембра до краја школске године, јер се једино тако могу очекивати добри резултати. Даље, **важно је обратити већу пажњу приликом избора личних пратилаца и њиховог „упаривања“ са корисницима**, те омогућити замену личног пратиоца током школске године уколико се покаже да дете и пратилац нису компатибилни. Исто тако је потребно **организовати акредитоване**

³³ Мапирање услуга социјалне заштите и материјалне подршке у надлежности ЈЛС у Републици Србији 2015 и 2018. <https://csp.org.rs/sr/doga%C4%91aji/mapiranje-usluga-socijalne-za%C5%A1tite-i-materijalne-podr%C5%A1ke-u-nadle%C5%BEnosti-jedinica-lokalnih-samouprava.html>

³⁴ Извештај о резултатима спроведеног мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите и процена капацитета ресурса пружаоца услуга на територији општине Бач, март 2025.

обуке за нове личне пратиоце како би се обезбедио квалификован кадар за све заинтересоване породице. Мапирање потреба је указало и на чињеницу да велики број породица у потреби није упознат са овом услугом и да се мора обратити пажња на додатну промоцију услуге, али и **да је потребно организовати едукације у школама за родитеље, децу и наставни кадар које ће подстицати емпатију и прихватање различитости**, како би се смањиле предрасуде према деци која су корисници ове услуге.

Све наведено указује на закључак да су испитаници сложни да је неопходно обезбедити одрживост услуге личног пратиоца детета уз унапређење локалног нормативног оквира и јасно дефинисање критеријума за одабир корисника, затим уз побољшање праксе „упаривања“ корисника са личним пратиоцем и увођење критеријума за партиципацију корисника у цени услуге.

Извор: Извештај о резултатима спроведеног мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите и процена капацитета ресурса пружаоца услуга на територији општине Бач, март 2025.

Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју пружа локална организација из непрофитног сектора – удружење Културно етнолошки клуб „Искон“ Бач основана 2009. год. **Удружење пружа нестандардизовану услугу дневног боравка за младе са сметњама у развоју старије од 18 година**, што значи да организација нема лиценцу за пружање ове услуге нити простор у коме се услуга пружа задовољава законом прописане минималне стандарде. Наиме, услуга се пружа у оквиру изнајмљених просторија Народне библиотеке „Вук Караџић“ које захтевају додатна улагања и опремање како би биле у потпуности адекватне за пружање услуге. **Простор који се тренутно користи није приступачан ОСИ**, услед непостојања раме и лифта, што не омета приступ тренутним корисницима дневног боравка, пошто је реч о покретним лицима. Удружење је у 2024. години имало 3 стална и 15 повремених корисника који присуствују посебним догађајима и радионицама које удружење организује. Пружалац услуге се углавном финансира из локалног буџета преко јавног конкурса намењеног финансирању пројеката и програма удружења у области социјалне заштите и има једно запослено лице на одређено време. Према резултатима мапирања услуга социјалне заштите и материјалне подршке у надлежности ЈЛС,³⁵ које се периодично спроводи од 2015. године, може се закључити да ова услуга иако се реализује дуги низ година није значајно унапређена, јер је број сталних корисника реалативно мали, **а нису решени ни проблеми у вези са простором, лиценцирањем и финансирање ове услуге**. Поред наведеног, у наредном периоду је потребно посветити пажњу и едукацији родитеља корисника дневног боравка који се плаше од радног ангажовања своје деце кроз јавне радове или социјално предузетништво, због страха од губитка права на туђу негу и помоћ.

³⁵ Мапирање услуга социјалне заштите и материјалне подршке у надлежности ЈЛС у Републици Србији 2015 и 2018. <https://csp.org.rs/sr/doga%C4%91aji/mapiranje-usluga-socijalne-za%C5%A1tite-i-materijalne-podr%C5%A1ke-u-nadle%C5%BEnosti-jedinica-lokalnih-samouprava.html>

Табела 14: Број корисника услуга социјалне заштите у складу са Одлуком о правима на социјалну заштиту у општини Бач

Назив услуге:	2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
1. Лични пратилац детета	14	5	19	5	3	8	9	5	14
2. Дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју	2	2	4	2	2	4	1	2	3
3. Помоћ у кући	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Социјално становање у заштићеним условима	/	/	13	/	/	13	/	/	12
5. Логопедски третман	30	30	60	30	30	60	15	15	30

Извор: Годишњи извештај ЦСР у општини Бач за 2022, 2023, 2024. годину.

Резултати мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите на територији општине Бач показали су да **45,1% испитаника сматра да је неопходно даље развијати услугу дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју**, те да је ова услуга према важности за грађане на другом месту, одмах након услуге помоћ у кући старима и ОСИ, за чије увођење се изјаснило 70,8% испитаника. Ово је у уској корелацији са кључним налазом истраживања које је показало да су деца и млади са хроничним болестима, инвалидитетом и сметњама у развоју најрањивија категорија становништва у Бачу, која захтева даљи развој подршке и услуга у локалној заједници са циљем унапређења квалитета њиховог живота.

Такође, истраживање је указало да је неопходно посветити посебну пажњу увођењу и проширењу услуга раних интервенција које ће обухватити децу са сметњама у развоју од најранијег узраста, кроз сарадњу са здравственим и образовним установама. **Пожељно је организовати групе подршке за родитеље деце са сметњама у развоју које ће омогућити размену искустава, едукацију и психолошку подршку, али и креирати програме за инклузију особа са инвалидитетом у заједницу**, укључујући едукативне и радне програме који ће им омогућити већу независност и социјалну интеграцију.

Извор: Извештај о резултатима спроведеног мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите и процена капацитета ресурса пружаоца услуга на територији општине Бач, март 2025.

Социјално становање у заштићеним условима. У општини Бач постоје две зграде за социјално становање са укупно 11 станова, у којима је у посматраном периоду живело 8 породица са укупно 13 чланова. Реч је углавном о примаоцима новчане социјалне помоћи, којима су станови додељени решењем ЦСР Бач и за које

ова установа плаћа комуналне рачуне. У једном броју станова живе избегла лица која нису примаоци новчане социјалне помоћи, јер су зграде изграђене из донаторских средстава са наменом стамбеног збрињавања избеглица. **Општина не поседује правилник по коме се корисницима додељују станови за социјално становање,** нити постоје јасно утврђени критеријуми ко има право на овај вид становања.

Услугу логопедски третман од 2022. године пружа Едукативни центар „Полетарац“ из Бачке Паланке, а финансира се из општинског буџета преко јавних набавки. Ова услуга није предвиђена Одлуком о правима на социјалну заштиту у општини Бач. Интерресорна комисија општине Бач врши процену деце за овим типом подршке и упућује кориснике на коришћење ове услуге. Тренутно 30 деце једном седмично у трајању од 30 мин добија логопедски третман. Пружалац услуге поседује адекватно опремљене просторије у Бачу у којима ради лиценцирани стручни радник. Међутим, тренутно постоји далеко већа потреба за коришћењем ове услуге, како у погледу броја деце која имају проблема у развоју говора, тако и у обиму услуге тј. броју логопедских третмана на недељном нивоу, али због мањка средстава у општинском буџету обим услуге је значајно смањен од 2024. године (преполовљен број корисника).

Развој иновативних социјалних услуга са интегративним приступом у општини Бач је отпочео захваљујући пројекту „Развој ефикасних локалних социјалних услуга са интегративним приступом“ који је реализован у периоду од децембра 2023. до маја 2025. године у оквиру програма Немачке развојне сарадње „Подршка социјалном укључивању у Србији“, који спроводи ГИЗ. Пројекат је био фокусиран на успостављање иновативне социјалне услуге за локалне најугроженије категорије становништва кроз обједињавање и пружање психо-социјалне, здравствено-превентивне и помоћи у кући. Најважније пројектне активности су подразумевале унапређење рада вешернице у Бачу увођењем додатне услуге шивења, односно поправки одевних предмета за кориснике. Такође, успостављен је и мобилни тим за пружање психо-социјалне и здравствено – превентивне неге коју су корисницима у кућним условима пружали психолог, социјални радник и лекар. Такође, за најстарије суграђане била је обезбеђена нестандардизована услуга помоћи у кући за радове мањег обима (кошење траве, припрема огрева и сл.), као и услуге фризера и бербера у кућним условима. Једна од важних компоненти пројекта било је давање субвенција послодавцима за запошљавање или обављање радне праксе за жене које припадају угроженим групама становништва уз услов да радно место или радно време прилагоде потребама запослених жена. Захваљујући пројекту 99 најугроженијих лица је користило социјалне услуге, док је 9 жена из рањивих категорија подржано кроз запошљавање или радну праксу.

Резултати мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите на територији општине Бач указали су, превасходно, да је у наредном периоду потребно обезбедити: 1) **континуитет и одрживост постојећих локалних услуга социјалне заштите уз њихово даље унапређење** и 2) **увести нове локалне услуге**, међу којима је прворангирана по важности стандардизована услуга помоћ у кући старима и ОСИ.

Међу локалним услугама које недостају, испитаици су, између осталог, навели следеће: **саветодавно-терапијске и социјално-едукативне услуге, отварање народне кухиње, увођење иновативних услуга** које подразумевају пружање интегрисаних услуга у области социјалне и здравствене заштите, образовања и запошљавања, **решавање стамбених питања најугорженијих становника и бољу координацију између локалних институција** у заједничком пружању услуга.

Извор: Извештај о резултатима спроведеног мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите и процена капацитета ресурса пружаоца услуга на територији општине Бач, март 2025.

3.3.4. Материјална подршка

У Србији највећи део социјалне заштите је у надлежности националног нивоа власти. Међу новчаним давањима најзначајнија су давања усмерена на сиромашне: новчана социјална помоћ (НСП) и дечији додатак (ДД), као и категоријска давања за помоћ и негу другог лица намењена старима и особама са инвалидитетом (додатак и увећани додатак). **Обухват становништва које прима НСП у општини Бач је низак и износи 2,2%,** док се ова стопа на националном нивоу креће између 3% и 3,5% последњих година. Новчану социјалну помоћ у општини Бач је примало 148 породица са укупно 248 чланова у 2024. години. **Последње три године број корисника НСП је у паду и смањен је са 186 породица (2022) на 148 породица (2024),** а овај тренд смањења броја и удела корисника НСП присутан је и на националном нивоу. Међу корисницима НСП у Бачу већину чине радно неспособна лица, а најугроженија категорија лица у материјалном смислу су одрасла радно способна лица без сталног запослења са више деце. Увећану и временски ограничену новчану социјалну помоћ је у 2024. години примало 13 породица.

Табела 15: Број корисника права на мере материјалне подршке које се финансирају из буџета Републике Србије

Врста права:	2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
1. Новчана социјална помоћ	/	/	186п	/	/	274 (157п) ³⁶	/	/	248 (148 п)
2. Увећана новчана социјална помоћ	0	0	0	0	0	0	8	5	13
3. Допатак за помоћ и негу другог лица	68	75	143	89	69	158	77	64	141
4. Увећани додатак за помоћ и негу другог лица	4	5	9	5	3	8	10	8	18
5. Посебна новчана накнада	0	1	1	1	1	2	0	0	0
УКУПНО:			339			442			420

³⁶ Породица

Додатак за помоћ и негу другог лица у 2024. години је примало 141 лице (1,2%), међу којима је било 54,6% мушкараца и 45,4% жена. У односу на 2023. годину број корисника је смањен за 17, односно за 10,7%. С друге стране, број прималаца увећаног додатка за помоћ и негу другог лица повећан је дупло у односу на 2022. год. када је увећани додатак примало 9 лица у поређењу са 18 корисника у 2024. год. Откако ЦСР користи софтвер СОЗИС обезбеђен је стварни увид у материјално стање корисника НСП, те је број прималаца овог вида помоћи сведен на оне кориснике којима је заиста потребан.

У надлежности Републике Србије су и услуге смештаја деце без родитељског старања, особа са инвалидитетом и старих лица. **Према подацима ЦСР у општини Бач укупно 20 деце без родитељског старања је у 2024. години користило услугу смештаја – 16 деце је било смештено у хранитељске породице, 3 детета у дом (од чега једно дете у установу за децу са сметњама у развоју) и 1 дете у прихватилиште.** Стопа деце која користе услугу смештаја је нешто већа од просека Србије.³⁷ У посматраној години двоје младих је након изласка из система образовања изашло из породичног смештаја. Једна од те две младе особе се потпуно осамосталила, запослила и добила кућу захваљујући државном програму откупа сеоских домаћинстава. Друга особа са интелектуалним потешкоћама се преселила у другу породицу без надокнаде и запослила као особа са инвалидитетом у оквиру програма „Моја прва плата“. **Број старих лица преко 65 година смештених у државне домове је у 2024. износио 30,** а у последње три године њихов број варира између 21 и 30. Удео старих из Бача који су смештени у домове за старе је виши у поређењу са просеком на националном нивоу.³⁸

Видови материјалне подршке које обезбеђује локална самоуправа утврђени су Одлуком о правима на социјалну заштиту у Општини Бач и подразумевају **једнократну новчану помоћ и трошкове сахране.** Једнократна новчана помоћ се обезбеђује лицу које се изненада или тренутно нађе у стању социјалне потребе, као и лицу које се упућује у домски или породични смештај, а које нема средстава да обезбеди одећу, обућу и трошкове превоза до установе за смештај, нити му средства могу обезбедити сродници. Једнократне новчане помоћи у општини Бач поред опремања корисника за смештај се додељују и за: набавку школског прибора, куповину лекова, трошкове путовања до здравствених центара, трошкове лечења, набавку огрева, као и једнократне помоћи избеглим лицима и пензионерима.

³⁷ Анализа стања у области социјалне заштите у Плану развоја Општине Бач 2022 – 2028.

³⁸ Ибидем

Табела 16: Тренд броја корисника права на мере материјалне подршке које се финансирају средствима буџета локалне самоуправе у складу са Одлуком о правима на социјалну помоћ у општини Бач

Врста права:	2022.			2023.			2024.		
	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно
1. Једнократна новчана помоћ	200	166	366	100	85	185	200	118	318
2. Једнократна новчана помоћ пензионерима	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Опремање корисника за смештај	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Привремени смештај у прихватилиште или прихватну станицу деце и одраслих	1	1	2	2	0	2	0	1	1
5. Трошкови сахране	4	11	15	6	9	15	7	4	11
УКУПНО:	205	178	383	108	94	202	207	123	330

Извор: Годишњи извештај ЦСР у општини Бач за 2022, 2023, 2024. годину.

У 2024. години укупно 318 лица је примило једнократну новчану помоћ, која се исплаћује више пута годишње из општинског буџета и чији износ не може бити већи од двоструког износа просечне зараде у општини Бач у месецу у којој се помоћ исплаћује. Удео мушкараца међу примаоцима једнократне помоћи је знатно виши – 62,9% у односу на жене, којих је међу корисницима у 2024. било 37,1%. У последње три године примећене су значајне осцилације у броју корисника једнократне новчане помоћи, па је тако овај вид подршке у 2022. год. примило 366 корисника, у 2023. год. је било 185 корисника (смањење од 49,5%), да би наредне године 318 лица примило овај вид помоћи. Општина је за једнократне помоћи у 2024. години издвојила 4,87 милиона РСД, док је овај расход у 2023. години износио 3,8 милиона РСД.

У посматраном периоду из локалног буџета су издвојена средства и за смештај у прихватилиште за два лица у периоду 2022 – 2023, односно једно лице у 2024. години, што је општину коштало 496.746,00 РСД. Постоји далеко већа потреба за смештајем лица у прихватилиште, али пошто је реч о скупој услузи, за то нема довољно финансијских средстава.

Општина обезбеђује и трошкове сахране лицима без прихода и имовине, смештеним у установу социјалне заштите или другу породицу, као и примаоцима новчане социјалне помоћи и другим лицима без имовине, прихода и законских обвезника издржавања. У анализираном трогодишњем периоду локална самоуправа је платила трошкове сахране за 41 лице.

Поред наведеног, из општинског буџета се финансирају ученичке и студентске стипендије за ОСИ и Роме. Додатно, Црвени крст Бач подели између 200 и 400 прехранбених и хигијенских пакета најугроженијим породицама сваке године, захваљујући средствима републичког и покрајинског Црвеног крста. Такође, захваљујући акцији „Један пакетић – много љубави“ која се спроводи у школама и вртићу, сваке године се обезбеде и бесплатни новогодишњи пакетићи за децу из материјално угрожених породица.

Резултати мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите на територији општине Бач су показали да 29,1% испитаника из опште популације сматра да би већа материјална подршка допринела подизању квалитета живота најрањивијих категорија у општини Бач. Међу предложеним видовима помоћи који недостају су: **један кувани оброк дневно за најугроженије становнике и подела пакета основних прехранбених производа на месечном нивоу**. Истраживање је показало да су постојећи корисници социјалне заштите најзаинтересованији управо за коришћење једнократних новчаних помоћи (26,2%) и једнократну помоћ у натури (20,4%), те да показују мању заинтересованост за коришћење локалних услуга у области социјалне заштите.

Извор: Извештај о резултатима спроведеног мапирања потреба корисника права и услуга социјалне заштите и процена капацитета ресурса пружаоца услуга на територији општине Бач, март 2025.

3.3.5. Институционални капацитети за обезбеђивање социјалне заштите у општини Бач

Општина Бач располаже скромним капацитетима за обезбеђивање права и услуга у области социјалне заштите. У оквиру општинске управе послове из овог домена обавља **Одељење за општу управу, друштвене делатности и заједничке послове**, у чијем делокругу се према локалним актима³⁹, између осталог, налазе следећи послови: управни, стручни и административни послови у областима друштвене бриге о деци, дечијег додатка, права на породично одсуство, родитељског додатка, инвалидско-борачке заштите, остваривање права избеглих и интерно расељених лица, социјалне заштите, основног образовања, ученичког и студентског стандарда. У оквиру овог одељења је систематизовано 20 радних места од којих се четири (4) односе на послове у области социјалне заштите: 1) руководиоца одељења, 2) службеник за послове повереника за избеглице и миграције, административне послове у области ученичког и студентског стандарда и послове бирачких спискова, 3) службеник за послове друштвене бриге о деци и послове борачко-инвалидске заштите и 3) службеник за послове ликвидатуре у области друштвене бриге о деци и борачко-инвалидске заштите.

³⁹ Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у општинској управи Бач, интерном ревизору и правобранилаштву општине Бач:
https://www.bac.rs/sites/default/files/dokumenta/pravilnici/20221222_Pravilnik_o_sistematizaciji.pdf

Када говоримо о локалној извршној и законодавној власти, **међу члановима Општинског већа нема већника који је задужен за област социјалне заштите**. Скупштина општине Бач оснива стална и повремена радна тела за разматрање питања из њене надлежности, а Пословником о њеном раду⁴⁰ је планирано оснивање девет сталних радних тела међу којима је и **Савет за привреду, финансије и друштвене делатности**. Његов задатак је да разматра и даје мишљење на предлог програма развоја општине и појединих делатности, предлаже мере за њихово спровођење, разматра годишње програме и извештаје о раду установа чији је оснивач општина, између осталог, и у областима друштвене бриге о деци и социјалне заштите, разматра питања и проблеме у областима малолетничке деликвенције, бриге о особама са посебним потребама, заштите породице итд. Савет је формиран, има 7 чланова и редовно се састаје пред свако скупштинско заседање.

Центар за социјални рад општине Бач је једина институција у области социјалне заштите на територији општине, која обавља делатност социјалне и породично-правне заштите у складу са законом утврђеним јавним овлашћењима и повереним овлашћењима од стране локалне самоуправе. У 2024. години ЦСР је имао осам запослених (5 на неодређено и 3 на одређено време), а његов стручни тим чине: правник, социјални радник (водителј случаја), педагог (водителј случаја) и два психолога (водителј случаја и супервизор). С обзиром да је реч о малом ЦСР, његов рад није организован у оквиру посебних служби, а то значи да сви запослени поред основних стручних послова обављају и друге послове, попут, пријема захтева, утврђивања права на материјална давања, породично-правну заштиту итд. Стручни кадровски капацитети задовољавају постојеће потребе, али **постоји потреба за даљим стручним усавршавањем запослених и похађањем следећих акредитованих обука**: 1) обука за правнике у ЦСР, 2) обука за водитеље случаја у ЦСР, 3) превенција синдрома сагоревања код професионалаца у социјалној заштити, 4) неодложне интервенције и рад мобилног тима, 5) дечји рад – превенција, препознавање, интервенција, 6) рад са децом у висококонфликтним разводима. Такође, запослени у ЦСР имају потребу и за похађањем обуке која се односи на управљање и располагање имовином штићеника. У погледу просторно-техничких капацитета, ЦСР свој рад обавља у 5 канцеларија у објекту који није приступачан особама са инвалидитетом и који је опремљен свом неопходном рачунарском опремом. Центар поседује једно возило старо 18 година које се користи за теренски рад стручног тима, али нема возача. Највеће проблеме тренутно представља непостојање видео надзора, неприступачност објекта за ОСИ, као и непостојање просторије за виђање деце у контролисаним условима, чији се родитељи споре око старатељства.

ЦСР општине Бач не поседује лиценце за пружање услуга социјалне заштите које се финансирају из локалног буџета, те нема ни посебну организациону јединицу за пружање ових услуга. Међутим, до сада је имао практичног искуства у пружању услуге

⁴⁰ Пословник Скупштине општине Бач: <https://www.bac.rs/sites/default/files/skupstina/dokumenta/poslovnikso-sl23-2019.pdf>

помоћ у кући и нега старих и ОСИ преко јавних радова, као и у оквиру спровођења донаторских пројеката. Такође, ЦСР повремено пружа услугу породичног саветовалишта у оквиру пројеката које финансира Покрајински секретаријат за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

Општина Бач није основала локалну установу за пружање услуга социјалне заштите, већ се услуга лични пратилац детета обезбеђује јавном набавком лиценцираног пружаоца услуге. Такође, на њеној територији не постоје лиценцирани пружаоци услуга социјалне заштите, као ни друге установе социјалне заштите које пружају домски смештај или обезбеђују породични смештај, усвојење итд.

3.3.5.1. Међусекторска и међуопштинска сарадња у области социјалне заштите на локалном нивоу

У општини Бач постоји вишегодишња пракса сарадње локалне самоуправе са различитим локалним институцијама и цивилним сектором – Центром за социјални рад, Црвеним крстом, Домом здравља, Националном службом за запошљавање, школама и удружењима грађана, која се формализује током реализације донаторских пројеката усмерених на унапређење положаја рањивих категорија становништва. **Не постоје општи протоколи о сарадњи који регулишу сарадњу локалних институција** у погледу размене информација, заједничких састанака и координисаног решавања проблема како би се постигао одржив резултат, а који је немогућ без ефикасне сарадње различитих сектора - образовање, здравство, социјална заштита, безбедност итд. Уместо протокола, општинска управа ову сарадњу прецизира кроз меморандуме/споразуме о сарадњи са сваком појединачном институцијом на реализацији конкретног пројекта.

Једини формални међусекторски механизам у општини Бач, који функционише као подршка инклузивном образовању, **представља Интерресорна комисија**.⁴¹ Њен задатак јесте процена потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету, ученику и одраслом лицу, коме је услед социјалне искључености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу или других разлога потребна подршка да би се са мање тешкоћа укључило у образовни систем и локалну заједницу, без дискриминације по било ком основу. У зависности од потреба детета, Интерресорна комисија може предложити коришћење програма и услуга додатне подршке у три различита сектора: образовање, здравство и социјална заштита. Ова комисија у Бачу има пет чланова (психолог, педијатар, дефектолог, социјални радник и педагог) и у последње две године је извршила процену и предложила програме и мере за укупно 140 корисника.

Локална самоуправа сарађује и са локалним организацијама цивилног друштва које заступају интересе рањивих и угрожених категорија становништва, те спроводе

⁴¹ Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику, одраслом („Сл. гласник РС“ бр. 80/2018)

пројекте и програме у области социјалне заштите и социјалне инклузије ових група. **Од укупно 74 регистрована удружења грађана, њих шест реализује пројекте у области социјалне инклузије осетљивих група**, међу којима су: Удружење Рома и Румуна „Младост“ Вајска, КЕК „Искон“ Бач, Друштво за борбу против шећерне болести, Општинска организација инвалида рада Бач, Удружење жена „Колевка Бачке“ и Удружење „Реч по реч“ Бач. Поред ових локалних удружења, још четири организације цивилног друштва са седиштем у другим локалним самоуправама спроводе своје активности у Бачу, јер један део њиховог чланства живи у овој општини. Реч је о следећим организацијама: Међуопштинска организација слепих и слабовидих Бачка Паланка, Удружење дистрофичара Јужнобачког округа Нови Сад, Удружење мултипле склерозе Бачка Паланка и Едукативни центар "Полетарац" Бачка Паланка. Већина ових организација се финансира средствима из општинског буџета кроз учешће на јавном конкурс за суфинансирање програма и пројеката удружења у области социјалне заштите. Капацитети цивилног сектора за припрему и спровођење пројеката су претежно слаби, мали број њих активно пише пројекте за донаторе и углавном су ослоњени на буџетска средства.

Табела 17: Удружења која спроводе пројекте у области социјалне заштите и инклузије у општини Бач

Удружење	Област остваривања циљева	Циљна група	Удружење се суфинансира из општинског буџета (ДА/НЕ)
1. Удружење Рома и Румуна „Младост“ Вајска	-Унапређење положаја Рома	Роми, сакупљачи отпада, млади Роми и Ромкиње	Да
2. КЕК "Искон" Бач	-Подршка рањивим групама, деци и младима, - Унапређење културних садржаја на локалу	Деца и млади са сметњама у развоју, остали млади и деца, културни радници, жене	Да
3. Међуопштинска организација слепих и слабовидих Бачка Паланка	-Унапређење положаја слепих и слабовидих особа (покрива и општину Бач)	Слепе и слабовиде особе	Да
4. Друштво за борбу против шећерне болести	-Подршка особама са дијабетесом	Особе оболеле од дијабетеса, медицински радници, млади	Да
5. Општинска организација инвалида рада Бач	-Подршка инвалидима рада у општини Бач	Инвалиди рада	Да
6. Удружење жена "Колевка Бачке"	-Промоција етно, културног наслеђа и традиције	Жене са села, млади, особе са сметњама у развоју	Да

	- Подршка маргинализованим групама		
7. Удружење дистрофичара Јужнобачког округа, Нови Сад	-Унапређење положаја и подршка особама са дистрофијом (покрива и општину Бач)	Дистрофичари	Да
8. Удружење мултипле склерозе Бачка Паланка	-Унапређење положаја и подршка особама са мултипле склерозом (покрива и општину Бач)	Оболели од мултипле склерозе	Да
9. Едукативни центар "Полетарац" Бачка Паланка	- пружање подршке логопеда, учитеља, психолога, дефектолога (покрива и општину Бач)	Деца, млади, деца са сметњама у говору	Да
10.Удружење „Реч по реч“ Бач	Садржаји за децу са сметњама у развоју (израда играчака, публикација и спровођење радионица)	Деца са сметњама у развоју	Да

Иако законодавни оквир подстиче међуопштинску сарадњу у области пружања локалних услуга социјалне заштите, ради ефикаснијег и ефективнијег коришћења локалних ресурса и бољег задовољења потреба корисника, Општина Бач до сада није улазила у међуопштинску сарадњу са другим јединицама локалне самоуправе на овом плану.

3.4 SWOT анализа

SWOT анализа је урађена за три области: 1) капацитети локалне самоуправе у области социјалне заштите, 2) материјална подршка и 3) локалне услуге социјалне заштите, како би се лакше идентификовали интерни и екстерни чиниоци окружења које је потребно узети у обзир приликом дефинисања планске интервенције у наредном трогодишњем периоду. Она је резултат једнодневне радионице у којој су учествовали чланови општинске радне групе за израду овог документа и заснована је како на налазима ситуационе анализе, тако и на искуству и проценама чланова општинске радне групе.

3.4.1. Капацитети локалне самоуправе у области социјалне заштите

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Постојање планског/стратешког оквира на нивоу општине - Стручни капацитети запослених у ЦСР - ЦСР користи софтвер СОЗИС за утврђивање стварног материјалног стања корисника НСП - Формирана Интерресорна комисија - Програми Црвеног крста Бач за најугроженије - Искуство у припреми и спровођењу пројеката у области социјалне заштите - Велики број локалних ОЦД које делују у области социјалне заштите - Добра сарадња и комуникација ОУ са локалним удружењима - Успостављен већи број локалних услуга социјалне заштите: лични пратилац детета, дневни боравак, логопедски третман, социјално становање у заштићеним условима - Искуство у успостављању иновативних социјалних услуга (пројектно) - Постоје станови за социјално становање у јавној својини општине - Извршено мапирање потреба осетљивих група за услугама у области социјалне заштите - Разумевање потреба рањивих група од стране општинског руководства	- Општина припада III групи недовољно развијених општина - Одлука о правима на социјалну заштиту није усклађена са законом - Недостајући локални нормативни акти у области социјалне заштите - Не постоји већник задужен за област социјалне заштите - Мали број систематизованих радних места у општинској управи у области социјалне заштите - Не постоје лиценцирани пружаоци услуга социјалне заштите - Удео расхода у општинском буџету за социјалну заштиту је мањи од републичког просека - Недостатак финансијских средстава за финансирање услуга социјалне заштите - Није уведена партиципација корисника у цени пружања социјалних услуга - Дисконтинуитет у пружању успостављених услуга / претежна сложеност на донаторска средства - ЦСР не поседује адекватну просторију за виђање деце у контролисаним условима, видео надзор и рампу за ОСИ - Недовољна подршка цивилном сектору за реализацију пројеката који се односе на рањиве групе - Слаби капацитети локалних ОЦД за припрему и спровођење донаторских пројеката - Не постоји општи протокол о сарадњи локалних институција у области социјалне заштите - Не постоји међуопштинска сарадња у области социјалне заштите - Ромска популација живи у 4 подстандардна насеља са лошом инфраструктуром - Неажурне базе података о угроженим лицима и породицама на територији општине - Поједине школе нису приступачне за ученике са инвалидитетом (нема рампи)
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
- Спровођење националне Стратегије деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници 2022 – 2026. - Екстерни извори финансирања услуга социјалне заштите (ИПА, наменски трансфери, билатерални донатори) - Учешће корисника у плаћању цене услуге (законски основ) - Међуопштинска сарадња у области социјалне заштите	- Непостојање националне Стратегије социјалне заштите - Успоравање ЕУ интеграција и смањење ИПА фондова - Мала буџетска издвајања за наменске трансфере - Лоша демографска слика општине - Погоршање мигрантске кризе - Поскупљење потрошачке корпе - Смањење животног стандарда становништва - Повлачење инвеститора и отпуштање радника

• Могућност успостављања иновативних услуга кроз интегрисан приступ већег броја пружалаца из различитих сектора • Похађање акредитованих обука за запослене у ЦСР	
--	--

3.4.2. Материјална подршка социјално угроженим лицима и породицама

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
• Финансирање материјалне подршке из буџета: једнократне помоћи и трошкови сахране • ЦСР користи софтвер СОЗИС за утврђивање стварног материјалног стања корисника НСП- манипулација је смањена на минимум • Програми Црвеног крста за најугроженије – прехранбени и хигијенски пакети, пакетићи за децу • Развијена пракса хранитељства • Општина настоји да подржи младе у осамостаљивању након изласка из система социјалне заштите • Висока покривеност ромске популације материјалном подршком - 32% • Материјална подршка ученицима – бесплатни уџбеници, ученичке и студентске стипендије за ОСИ и Роме, бесплатан/субвенционисан превоз за ученике	• Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији општине је виши у односу на републички просек • Обухват становништва које прима НСП је нижи у односу на републички просек - 2,2% • Недостатак финансијских средстава за финансирање прихватилишта за кориснике којима је то неопходно • Велики број деце са инвалидитетом - 44 • Материјално угрожена лица чине 2/3 свих пунолетних корисника социјалне заштите • Постоје 4 подстандардна насеља у којима живе Роми • Ниски хигијенски и санитарни услови у објектима у којима живе ромске породице • Висока стопа незапослености ромске популације • 40% Рома није у стању да подмири основне потребе у храни своје породице на месечном нивоу • Није успостављена народна кухиња • Недовољан број прехранбених пакета за најугроженије • Недовољна материјална подршка деци и ученицима ромске националности за наставак школовања • Недовољан степен информисаности о доступним правима и услугама у области социјалне заштите
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Примена Закона о социјалној заштити • Материјална подршка која се финансира из републичког буџета – НСП, ДД итд. • Наменски трансфери у области социјалне заштите • Програми помоћи републичког и покрајинског Црвеног крста намењени најугроженији • Донаторски програми и пројекти • Развој филантропије	• Повећање незапослености • Инфлација и пад куповне моћи становништва • Укидање/смањење наменских трансфера из републичког буџета • Пооштравање услова за остваривање права на НСП • Честе промене адресе боравка корисника • Миграција становништва • Мали број лекара специјалиста у Дому здравља (повећање издатака за једнократне помоћи за лекарске прегледе у приватном сектору)

3.4.3. Локалне услуге социјалне заштите

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Донета Одлука о правима на социјалну заштиту у општини Бач - Стручни кадар запослен у ЦСР - Успостављене 4 услуге социјалне заштите - лични пратилац, дневни боравак за са сметњама у младе развоју, социјално становање у заштићеним условима и логопедски третман - Две зграде за социјално становање у заштићеним условима (11 станова) - ЦСР има искуства у пружању услуга помоћ у кући и породично саветовалиште (пројектно) - Удружење КЕК „Искон“ пружа нестандардизовану услугу дневног боравка за младе са сметњама у развоју - Усмереност општине на пројектно увођење иновативних услуга са интегрисаним приступом - Отворена вешерница са услугом прања, пеглања и шивења за најугроженије категорије становништва - Четворо деце ромске националности користи услугу лични пратилац	- Велики број старачких самачких домаћинстава- 736 - Испреплетаност две осетљиве категорије становништва у општини – особа са инвалидитетом и старих изнад 65 година - Висок удео старих (40%) међу корисницима социјалне заштите - Велики број ОСИ – 157 - Жене чине 74% жртава насиља у општини - Тешко проналажење смештаја за кориснике са интелектуалним или душевним сметњама - Пораст малолетничке деликвенције - Пораст вршњачког насиља у школама - Незаокружен локални правни оквир који уређује пружање услуга социјалне заштите - Не постоје лиценцирани пружаоци услуга социјалне заштите у општини - Дисконтинуитет у пружању услуга социјалне заштите - Лоши финансијски капацитети општине за пружање услуга - Није уведена партиципација корисника у цени пружене услуге - Успостављена само једна стандардизована услуга – лични пратилац - Нису успостављене услуге помоћ у кући и породично саветовалиште - Недостатак саветодавно-терапијских и социјално-едукативних услуга - Мањак иновативних услуга са интегрисаним приступом - Неуједначена пракса школа у вези са задужењима личног пратиоца и педагошког асистента за ромску децу - Постоји потреба за већим бројем личних пратилаца - Недовољна посвећеност адекватном „упаривању“ деце са личним пратиоцима - Честа промена личних пратилаца - Проблеми у вези са простором, лиценцирањем и финансирањем услуге дневног боравка за младе са сметњама у развоју - Мали број корисника дневног боравка - Нејасни критеријуми за доделу станова за социјално становање - Услуга логопедски третман није нормативно уређена - Недостатак финансијских средстава да сва деца која имају потребу за логопедом то право и остваре - Касно реаговање при идентификацији проблема у раном развоју - Одбијање родитеља да прихвате да њихово дете има неки развојни проблем

	• Не постоје програми подршке за родитеље деце са сметњама у развоју • Велики број малолетничких бракова и трудноћа у ромској популацији
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
• Деинституционализација услуга социјалне заштите • Закон о социјалној заштити • Правилник о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите • Поступак лиценцирања пружалаца услуга • Наменски трансфери у области социјалне заштите • Програми НСЗ за запошљавање ОСИ • Донаторски програми и пројекти намењени рањивим групама • Искуства других ЈЛС у пружању услуга социјалне заштите	• Неспровођење Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању ОСИ • Не постоји регулаторно тело које прати квалитет рада лиценцираних пружалаца услуга социјалне заштите • Компликоване процедуре за лиценцирање услуга • Дуго чекање на издавање лиценце за рад боравка за децу са сметњама у развоју • Услуга личног пратиоца се не финансира свих 12 месеци, већ само док траје школска година • Мали број дипломираних логопеда (школује се мали број логопеда на нивоу читаве државе) • Економска криза и смањење издвајања за социјалну заштиту • Погоршање демографске структуре општине • Непостојање националне регулативе у области коришћења друштвених мрежа и игрица за децу и младе